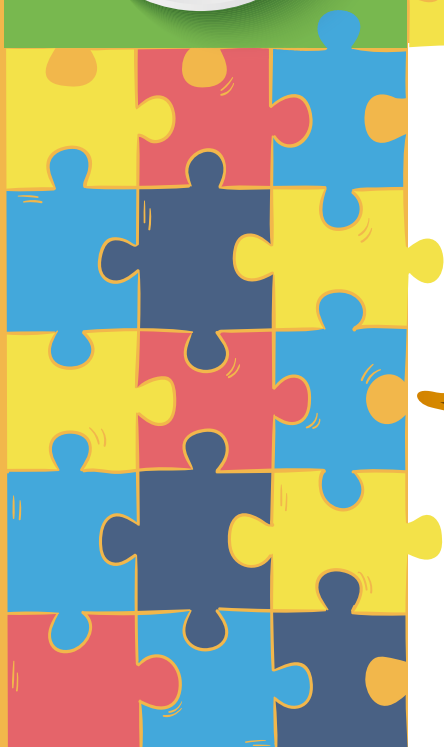
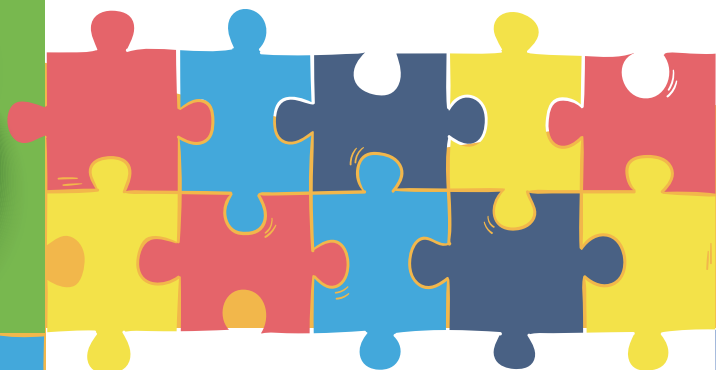

МАТЕМАТИКА

Частина 2

$$\begin{array}{r} + 325 \\ 413 \\ \hline 738 \end{array}$$

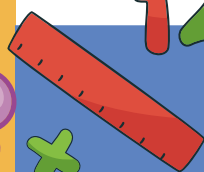
5

$$580 - x = 240$$

$$123 \times$$

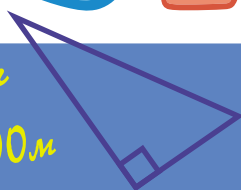
2

3

$$1 \text{ км} = 1000 \text{ м}$$

$$1 \text{ км} = 1000 \text{ м}$$

Григорій Лищенко

МАТЕМАТИКА

Підручник для 3 класу закладів
загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

Частина 2

КИЇВ
«ГЕНЕЗА»
2020

Відповідає Типовій освітній програмі для 3–4 класів
закладів загальної середньої освіти,
розроблений під керівництвом *Савченко О. Я.*

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ:

- — межа матеріалу уроку
- — усне завдання
- — додаткове завдання
- — завдання для самопідготовки
- — «кругові» вирази
- — завдання підвищеної складності
- — завдання на порівняння
- — робота в парах
- — робота у групах

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 1000 (ПРОДОВЖЕННЯ)

8

1.

$$\begin{array}{r} 800 \\ - 200 \\ \hline 600 \end{array} \quad \begin{array}{r} 400 \\ - 10 \\ \hline 390 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 300 \\ + 200 \\ \hline 500 \end{array} \quad \begin{array}{r} 400 \\ + 30 \\ \hline 430 \end{array}$$

2. Купили пачку карпатського трав'яного чаю за 25 грн і 2 пачки чаю каркаде, за ціною а грн кожна. Яка вартість усієї покупки?

3. Китайський в'язальник чаю за 3 дні виготовляє 6 кг кульок чаю-квітки. За скільки днів в'язальник може виготовити 15 кг кульок чаю-квітки, якщо працюватиме з такою самою продуктивністю?

$$\begin{array}{l} 3 \text{ дн.} \text{ — } 6 \text{ кг} \\ ? \text{ — } 15 \text{ кг} \end{array}$$

4. Кульки квітучого чаю можна заварювати до 4 разів. Першого разу чай заварюється 4 хв. Кожне наступне заварювання триває на 3 хв довше від попереднього. Яка тривалість четвертого заварювання квітучого чаю?

Китайська
чайна церемонія

3

6

10

+23

9

=?

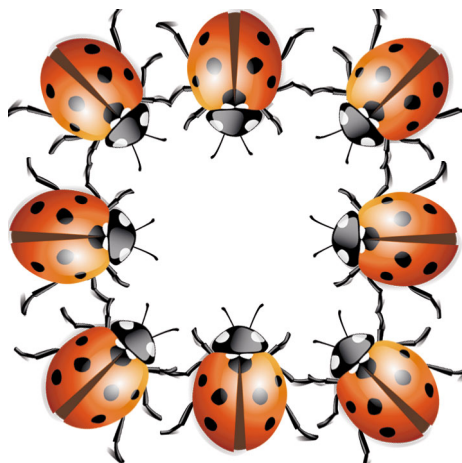
5. $240 + 320$ $490 - 240$ $540 + 60$ $960 - 340$
 $260 - 8 \cdot 5$ $120 - 5 \cdot 4$ $9 \cdot 8 + 7 \cdot 6$ $100 - 9 \cdot 9$

6. $x \cdot 8 = 56$ $x : 8 = 9$ $240 - x = 80$

7. Накресли квадрат зі стороною 25 мм. Знайди його периметр у сантиметрах.

8.* Чи можна розкласти 54 кубики в одинадцять коробок так, щоб будь-які дві коробки містили різне число кубиків?

9.* Діти намалювали 8 жуків, що стали в коло. Кожний жук взяв своєю ніжкою за ніжку кожного зі своїх сусідів. Скільки всього ніжок виявилися вільними?

10. Дві пляшки холодного чаю з м'ятою коштують 18 грн. Яка вартість 8 таких пляшок?

11. $3 \text{ м } 4 \text{ см} \square 34 \text{ см}$ $25 \text{ дм} \square 250 \text{ мм}$
 $2 \text{ т } 4 \text{ ц} \square 42 \text{ ц}$ $320 \text{ кг} \square 3 \text{ ц } 8 \text{ кг}$
 $1 \text{ км} \square 790 \text{ м}$ $2 \text{ год} \square 90 \text{ хв}$

Дізнайся в дорослих, що вони знають про китайську чайну церемонію. Перевір інформацію в інтернеті. Чи сподобалось тобі це завдання?

ПИСЬМОВЕ ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ

12. $6 \cdot 4 + 43$

6	4	43
7		
9		

$36 : 4 \cdot 8$

36	4	8
6		
9		

$7 \cdot 6 - 24$

7	6	24
7		39
9		42

13. Поясни додавання двоцифрових чисел.

$34 + 48$

30 4 40 8

$67 + 25$

60 7 20 5

$87 + 19$

80 7 10 9

14. Поля усно додала числа 37 і 59. Чому вона двічі записувала відповідь?

Десятки	Одиниці
3	7
5	9
8	16
9	6

$23 + 56 =$

	2	3	
	5	6	

Двоцифрові числа можна додавати стовпчиком. Вираз $23 + 56$ можна записати так: одиниці під одиницями, десятки під десятками. Додавання стовпчиком називають **письмовим** додаванням. Подумай, чому

письмове додавання починають з одиниць.

15. Досліді, як знайди суму чисел 35 і 49 письмово.

Пояснення: до 5 додати 9, буде 14 — це 1 дес. і 4 од. 4 од. пишемо під одиницями, а 1 дес. додаємо до десятків. До 3 дес. додати 4 дес., буде 7 дес., та ще 1 дес., буде 8 дес. Цифру 8 записуємо під десятками.

	3	5	
	4	9	
	8	4	

Відповідь: сума чисел 35 і 49 дорівнює 84.

16. 1) Знайди усно та письмово суми цих чисел.

$$68 \text{ і } 29 \quad 45 \text{ і } 37$$

$$53 \text{ і } 38 \quad 46 \text{ і } 37$$

2) Склади задачі за «зеленим» виразом.

17. Порівняй задачі та їх розв'язання.

1) На одній полиці 37 книжок, а на іншій — на 15 книжок більше. Скільки всього книжок на двох полицях?

2) На одній полиці 37 книжок. Це на 15 менше, ніж на іншій. Скільки всього книжок на двох полицях?

3) На одній полиці a книжок. Це на b книжок менше, ніж на іншій. Скільки всього книжок на двох полицях?

$$18. \quad x + 280 = 360 \quad x - 280 = 360 \quad 580 - x = 240$$

19.* Побудуй трикутник і чотирикутник, щоб їхньою спільною частиною був семикутник. Оціни завдання: *легке*, *складне*. Порадь, як його виконати, тим, хто потребує допомоги.

20. На книжковому ярмарку першого дня діти придбали a книжок, а другого — на b книжок більше. Скільки всього книжок діти придбали на ярмарку за два дні?

Склади вираз. Обчисли, якщо $a = 9$, $b = 5$.

$$21. \quad \begin{array}{r} 34 \\ + 43 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 45 \\ + 25 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 16 \\ + 19 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 56 \\ + 39 \\ \hline \end{array} \quad \begin{array}{r} 47 \\ + 35 \\ \hline \end{array}$$

$$22. \quad \begin{array}{ccccc} 420 & & 210 & & \\ & \swarrow & & \searrow & \\ 340 & & + 60 & & 530 \\ & \swarrow & & \searrow & \\ 670 & & 860 & & \end{array}$$

$$\begin{array}{ccccc} 500 & & 240 & & \\ & \swarrow & & \searrow & \\ 310 & & - 60 & & 450 \\ & \swarrow & & \searrow & \\ 900 & & 1000 & & \end{array}$$

23. Обчисли письмово суму чисел 47 і 29. Виконуючи письмове додавання, можна міркувати так:

7 і 9 — 16, 6 пишемо, 1 запам'ятуємо. 4 і 2 — 6, та ще 1, буде 7, пишемо 7. Усього 76.

24.

$\begin{array}{r} 25 \\ + 72 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 67 \\ + 23 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 44 \\ + 37 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 59 \\ + 29 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 36 \\ + 36 \\ \hline \end{array}$
---	---	---	---	---

25. 1) Сума трьох чисел 670. Перше число 250, друге — на 70 менше від першого. Знайди третє число.

2) За виразом $600 + (600 - 240)$ склади задачу, умова якої містить слова «на 240 менше».

26. Мамі залишилося прочитати 180 сторінок книжки, у якій 340 сторінок. На скільки сторінок менше мамі залишилося читати, ніж вона вже прочитала?

 Склади обернену задачу.

27.* Побудуй прямокутник зі сторонами 6 см і 3 см і знайди сторону рівностороннього трикутника, периметр якого дорівнює периметру прямокутника.

28. 4 грн — 50 к.

3 грн 50 к. + 100 к.

 1 год 20 хв — 40 хв

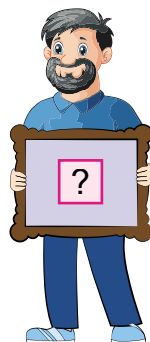
2 год 30 хв — 40 хв

7 грн — 50 к.

16 год 10 хв — 30 хв

29.* Хлопчик і дівчинка читають однакові пригодницькі книжки. Хлопчикові залишилося читати 120 сторінок, а дівчинці — 80 сторінок. Хто прочитав більше сторінок і на скільки?

30.* У книжці головний герой показав другові портрет і сказав: «У мене немає ні сестер, ні братів. Але батько

цієї людини є сином мого батька». Кого зображено на портреті?

31. У класній бібліотеці четвертокласників 120 книжок, а у третьокласників — на 40 книжок менше. Скільки всього книжок у бібліотеках двох класів?

32. Скільки різних книжок у цих класах, якщо 30 книжок — однакові?

33. Знайди письмово суму чисел 27 і 54, 63 і 25, 48 і 37, 26 і 55, 39 і 45.

34. Назви розрядні доданки чисел 215, 340, 407.

35. Розглянь запис і поясни, як треба записувати другий доданок при письмовому додаванні.

	3	2	5	
	+	4	1	3
		7	3	8

При додаванні трицифрових чисел одиниці додають до одиниць, десятки до десятків, сотні до сотень.

36. Знайди суми, записуючи доданки стовпчиком.
 $722 + 134$ $360 + 233$ $516 + 423$ $344 + 54$

37. На одному схилі яру росте 235 дерев, а на другому 312. Скільки всього дерев укривають схили яру?

38. На ділянці лісу зрубали 214 зрілих дерев, і залишилося 567 дерев. Скільки дерев було на цій ділянці лісу до вирубки?

38. У парку-заповіднику росте 134 хвойних дерева, а листяних — на 263 більше. Скільки листяних дерев росте в парку-заповіднику?

24

39. Для посадки дубового лісу восени заготовили 225 кг жолудів, що на 112 кг менше, ніж заготовили для звірів у заповіднику. Скільки кілограмів жолудів заготовили на зиму для звірів?

+39

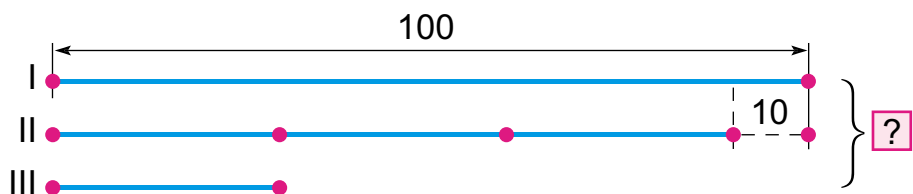
40. 1) Розв'яжи, склавши рівняння. Число 573 більше за невідоме число на 140. Знайди невідоме число.

2) Від невідомого числа відняли 346 і одержали 231. Знайди невідоме число.

:7

41.* Розглянь схему і склади за нею задачу.

-10

42. $x + 320 = 800$ $280 - x = 120$ $x - 40 = 270$

43. Побудуй квадрат, периметр якого на 8 см менший від периметра трикутника зі сторонами по 8 см.

-9

44. 21 кг каштанів розклали порівну в 3 кошики, а решту поклали у 5 більших кошиків, причому в кожний більший кошик клали на 2 кг каштанів більше, ніж у менший. Скільки кілограмів каштанів поклали у більші кошики?

:9

45. Скільки всього кілограмів каштанів зібрали?

45.
$$\begin{array}{r} + 523 \\ \hline 72 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 644 \\ \hline 23 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 745 \\ \hline 37 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 123 \\ \hline 29 \end{array}$$

=?

46. 1) $186 - 8 \cdot 7$ $63 - 48 : 6$ $41 - (92 - 88)$
 2) Частку чисел 54 і 9 збільш на 60.
 3) Різницю чисел $564 - 500$ зменш у 8 разів.

47. Поясни усне обчислення: $84 - 56$; $62 - 29$.

48. Прочитай пояснення письмового віднімання.

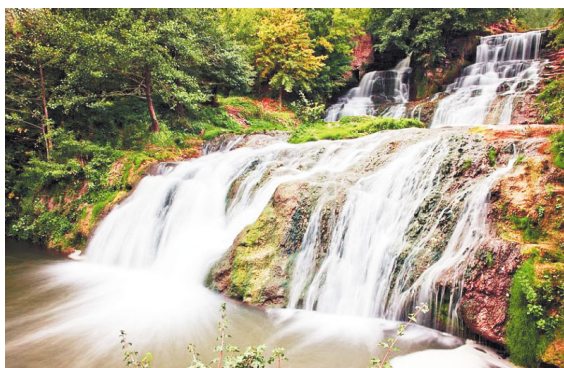
У виразі $93 - 56$ від 3 од. не можна відняти 6 од., тому беремо 1 дес. з 9 дес. 1 дес. і 3 од. — це 13. Від 13 відняти 6, буде 7. Запишемо цифру 7 на місці одиниць. Від 8 дес. відняти 5 дес., буде 3 дес. Запишемо цифру 3 на місці десятків. Дістали число 37.

-	9	3	
	5	6	
	3	7	

**Письмове віднімання починай
з віднімання одиниць.**

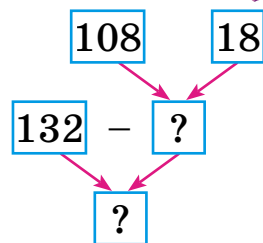
49. $\begin{array}{r} 63 \\ - 28 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 75 \\ - 54 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 84 \\ - 42 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 52 \\ - 17 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 81 \\ - 24 \\ \hline \end{array}$ $\begin{array}{r} 96 \\ - 62 \\ \hline \end{array}$

50. Щоб побачити Джуринський водоспад, туристи проїхали від Тернополя 132 км асфальтовою дорогою, ґрунтовою — на 18 км менше, ніж асфальтовою, а пішки пройшли на 108 км менше, ніж проїхали ґрунтовою дорогою. Скільки кілометрів туристи пройшли пішки? Скільки кілометрів від Тернополя до Джуринського водоспаду?

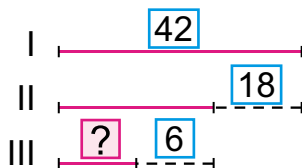

Джу́ринський водоспад на Терно́пільщині

▶ Перевір відповідь, розв'язавши задачу іншим способом. Скористайся схемою міркувань.

51. Склади задачу, подібну до попередньої, за моделлю.

52. Туристи після привалу пройшли 10 км. Це на 6 км менше, ніж пройшли до привалу. Скільки годин ішли туристи до привалу, якщо за кожну годину вони проходили 4 км?

53. Добери по два значення букви, щоб нерівності були істинні.

$$270 - a < 180 \quad 480 + b > 620 \quad c - 340 < 250$$

54.* У Карпатах три туристи зібрали 30 горіхів ліщини. Перший зібрав у 2 рази більше, ніж другий, і на 2 горіхи більше, ніж третій. Скільки горіхів зібрав кожний?

🧩 **55.** У чотирьох палатках біля Актовського каньйону поселилося 12 скелелазів. Скільки потрібно таких палаток, щоб розселити групу з 15 скелелазів?

Актівський каньйон на Миколаївщині

26   56.
$$\begin{array}{r} 33 \\ - 21 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 57 \\ - 29 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 48 \\ - 35 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 96 \\ - 18 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 80 \\ - 15 \\ \hline \end{array}$$

57. Перевір швидкість і правильність обчислень:

- 1) добуток чисел 6 і 2 зменш у 3 рази;
 2) суму чисел 18 і 24 зменш у 7 раз;
 3) добуток чисел 6 і 8 зменш на 20
 4) різницю чисел 32 і 24 збільш у 9 разів.

58. Перевір віднімання. Запропонуй свій приклад з поясненням.

Виконуючи письмове віднімання $86 - 57$, можна міркувати так: 16 мінус 7, буде 9, пишемо 9. 7 мінус 5, буде 2, пишемо 2. Різниця 29.

	8	6	
	5	7	
	2	9	

59. Знайди «зайві» кульки. Чому виникли помилки?

	33
-	21
	12

	57
-	29
	38

	48
-	35
	11

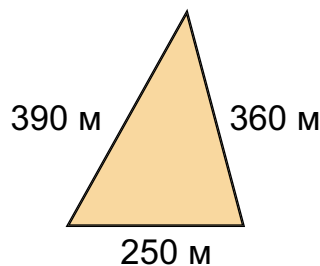
	96
-	18
	88

	80
-	15
	65

60. У заповіднику біля 5 годівниць прив'язали до дерев a віників для козуль. Скільки віників треба прив'язати біля 3 годівниць, якщо біля кожної в'язати на 5 віників більше?

61. Для лісових тварин заготовили 31 ц кукурудзи та буряків. 2 місяці їм згодовували по 6 ц буряків і по 4 ц кукурудзи. Скільки центнерів корму залишилося на третій місяць зими?

62. Розміри лісової галявини трикутної форми подано на малюнку. На скільки метрів найдовша сторона галявини менша від суми довжин інших сторін?

 Знайди периметр галявини.

63.* Ёгер заготовив для лісових тварин 20 мішків картоплі та моркви. Якби він заготовив ще мішок картоплі, то їх було б у 2 рази більше, ніж мішків моркви. Скільки мішків картоплі заготовив ёгер?

64. $x - 340 = 560$ $x : 9 = 7$ $64 : x = 8$ $7 \cdot x = 56$

65. Склади і розв'яжи задачу про листочки для аплікації.

Було	Використали	Залишилося
95 л.	37 л. і 29 л.	?

66. У якому порядку слід розставити значення виразів, щоб прочитати назву річки України? Дізнайся про неї більше з інтернету.

$$\begin{array}{r} 62 \\ - 17 \\ \hline \text{Е} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 90 \\ - 23 \\ \hline \text{А} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 77 \\ - 35 \\ \hline \text{Д} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 95 \\ - 38 \\ \hline \text{Н} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 65 \\ - 18 \\ \hline \text{С} \end{array}$$

Деснянська Оболонь — заповідний об'єкт

67. $x - 850 = 40$ $x + 510 = 680$ $700 - x = 60$

540

-300

:10

:8

+97

+10

=?

68. Розглянь запис і поясни, як треба записувати від'ємник при письмовому відніманні та як віднімати трицифрові числа.

При відніманні трицифрових чисел одиниці віднімають від одиниць, десятки від десятків, сотні від сотень.

	4	8	7
-	2	3	5
	2	5	2

69. Знайди різниці, записуючи числа стовпчиком.
947 - 321 767 - 250 589 - 407 275 - 64

70. 1) В інкубатор планували закласти 235 перепелиних яєць. Заклали 123 яйця. Скільки яєць ще потрібно закласти в інкубатор?

2) В інкубаторі вилупилося 248 курчат бройлерів, а індичат — на 126 менше. Скільки індичат вилупилося?

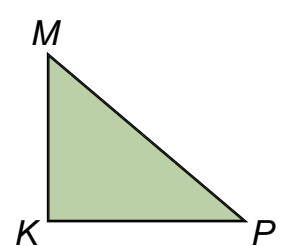
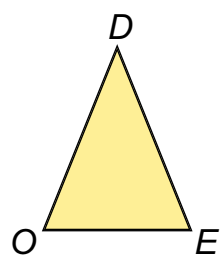
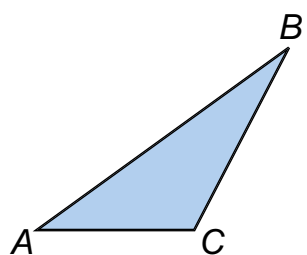
3) У першому інкубаторі вилупилося 769 качат, що на 234 більше, ніж у другому. Скільки качат вилупилось у другому інкубаторі?

4) Сума двох чисел 368. Знайди друге число, якщо перше 253.

За поданими умовами (на вибір) склади інші види задач на віднімання.

71. Назви, який кожний трикутник. Знайди периметр прямокутного трикутника.

72.* Запиши всі трицифрові числа, у яких кількість одиниць наступного розряду у 2 рази більша від кількості одиниць попереднього розряду.

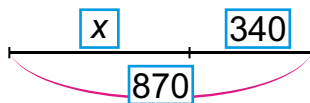
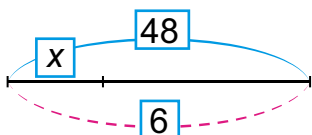
73.* У рівності цифри замінено буквами: однакові цифри — однаковими буквами, а різні — різними. Розшифруй рівність.

600

$$\text{КО} + \text{ЛО} = \text{БОК}$$

74. Склади і розв'яжи рівняння за схемами.

75. $134 + 254$

$205 + 632$

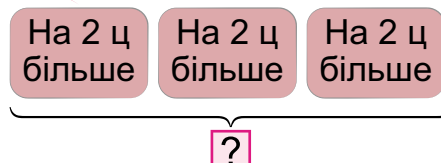
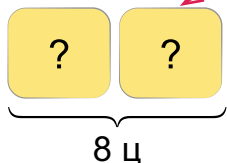
$2 \text{ м } 7 \text{ дм} - 9 \text{ дм}$

 $736 - 134$

$564 - 203$

$12 \text{ дм} - 80 \text{ см}$

76. Для годівлі домашньої птиці та худоби фермер заготовив у двох засіках порівну 8 ц кукурудзи, а в кожному з трьох засіків — буряки, на 2 ц більше, ніж в одному засіку кукурудзи. Скільки центнерів буряків заготовив фермер?

77. $2 \text{ м } 80 \text{ см} + 20 \text{ см}$

$5 \text{ м } 7 \text{ см} + 3 \text{ см}$

 $4 \text{ м} - 20 \text{ см}$

$2 \text{ м} - 2 \text{ дм } 5 \text{ см}$

78. Розглянь записи та поясни прийом письмового додавання, коли при додаванні одиниць дістаємо десятків або при додаванні десятків дістаємо сотню.

	3	7	6	
	4	1	4	
	7	9	0	

	2	2	5	
	3	8	4	
	6	0	9	

-60

:10

:6

:8

+500

=?

860

79. Знайди суми, записуючи доданки стовпчиком.

324 + 633 545 + 125 317 + 291 612 + 58

-540

80. За 7 хв кухар зліпив 28 вареників. За скільки хвилин він зліпить 40 вареників, якщо за 1 хв ліпитиме на 1 вареник більше?

81. Склади задачу за таблицею та розв'яжи її.

Випік піц за 1 год	Витратив часу	Усього випік
?	7 год	42 п.
На 2 піци більше	?	72 п.

+80

82. До обіду в кафе замовили a порцій вареників, а після обіду — на b порцій більше. Скільки всього порцій вареників замовили в кафе за день? Склади вираз. Обчисли, якщо $a = 38$, $b = 9$.

:10

83. У приватній пекарні в кінці тижня залишилося 215 кг пшеничного борошна, житнього — на 8 кг більше і 75 кг гречаного. Скільки всього кілограмів борошна залишилося в пекарні?

:8

84.* Запиши число 100 за допомогою п'яти одиниць і знаків дій.

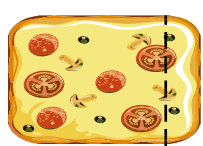
85. Піцу прямокутної форми завдовжки 54 см розрізали на 9 однакових порцій. Скільки порцій можна отримати з піци завдовжки 40 см, якщо порції на 2 см ширші?

54 см

9 п.

?, на 2 см ширші

40 см

=?

+650

86. Їдальня замовила борошно двох ґатунків. Коли привезли 215 кг борошна вищого ґатунку, а першого — на 8 кг більше, то залишилося привезти ще 75 кг борошна вищого ґатунку. Скільки кілограмів борошна замовила їдальня?

87. Розшифруй назву риби, розташувавши букви в порядку зменшення значень відповідних виразів. Що ти знаєш про цю рибу?

А $315 + 198$

Б $896 - 533$

Р $978 - 235$

К $580 + 246$

С $754 - 342$

А $525 + 267$

88. Продовж ряди чисел.

1) 100, 150, 200, ... (до 500).

2) 700, 730, 760, ... (до 1000).

3) 800, 760, 720, ... (до 400).

89. Розглянь записи й поясни прийом віднімання, коли у зменшуваному число одиниць або число десятків дорівнює нулю.

	5	8	0	
-	3	2	7	
	2	5	3	

	8	0	7	
-	4	2	3	
	3	8	4	

90. $887 - 782$ $640 - 127$ $503 - 122$ $780 - 59$

91. У швейному цеху за місяць використали 405 м вовняної тканини, лляної — на 125 м менше, ніж вовняної, а бавовняної — на 90 м більше, ніж лляної тканини. Доповни умову запитанням, щоб задача розв'язувалася двома діями; трьома діями.

92. З 18 м тканини пошили 9 однакових дитячих пальт. На пальто для дорослого потрібно на

1 м тканини більше, ніж на дитяче. Скільки метрів тканини потрібно для пошиття 6 однакових пальт для дорослих?

93.* Від прямокутної ділянки завдовжки 26 м й завширшки 8 м відділили ділянку квадратної форми найбільших можливих розмірів. Знайди периметр ділянки, що залишилася.

94.* У якому випадку, дивлячись на цифру 2, ми говоримо «десять»?

95. $8\text{ м} - 4\text{ дм}$ $8\text{ м} - 4\text{ см}$ $8\text{ м} : 4\text{ дм}$

$3\text{ т} - 2\text{ ц}$ $6\text{ ц} - 30\text{ кг}$ $2\text{ ц} : 5$

96.* У двох сувоях залишилося 43 м тканини. В одному з них на 25 м тканини більше, ніж в іншому. Скільки метрів тканини в кожному сувої?

97. $541 + 363$ $340 - 122$ $809 - 237$ $800 - 5 \cdot 9$

$764 + 16$ $680 - 47$ $407 - 147$ $170 - 5 \cdot 3$

98. За нормою ткаля повинна виткати на двох верстатах 875 м тканини. На одному верстаті вона виткала 477 м, а на іншому — на 36 м більше. Скільки метрів тканини понад норму виткала ткаля?

99. Гра «Хто швидше».

$7 + 8$
 $70 + 80$

$6 + 7$
 $60 + 70$

$12 - 5$
 $120 - 50$

$14 - 8$
 $140 - 80$

100.* Колесо котиться вправо, його обід крутиться за годинниковою стрілкою. У який бік переміщується повітря всередині гумової шини колеса?

101. Розглянь записи та поясни прийом додавання, коли сума одиниць більша за 10 одиниць або сума десятків більша за 10 десятків.

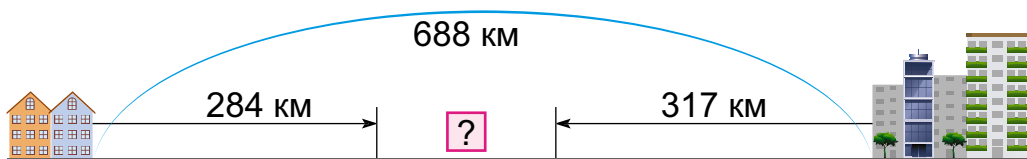
$$\begin{array}{r} 368 \\ + 225 \\ \hline 593 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 674 \\ + 163 \\ \hline 837 \end{array}$$

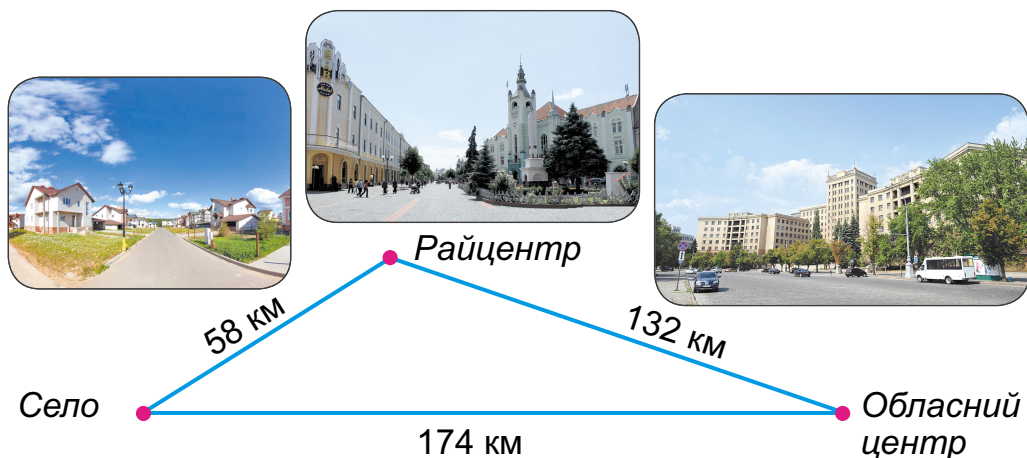
102. Знайди суми, записуючи числа стовпчиком.
 $325 + 413$ $428 + 344$ $254 + 247$ $112 + 429$

▶ Склади задачі різного виду за виразом $325 + 247$.

103. Склади задачу про вантажні перевезення за моделлю.

104. Від села до обласного центру можна проїхати навпростець або через райцентр. На скільки кілометрів дорога навпростець коротша, ніж через райцентр?

600

-60

:10

:6

.8

+320

=?

- 105.** Перший водій-далекобійник за рейс проїхав 320 км, другий — на 273 км більше, а третій — на 315 менше, ніж другий. Яку відстань проїхав третій водій?

- 106.** З двох міст назустріч один одному одночасно рушили два поїзди. Перший поїзд пройшов до зустрічі 246 км, а другий — на 20 км менше. Яка відстань між містами?

107. $452 + 239$

$485 + 57$

$360 - 3 \cdot 3$

$24 + 30 : 6$

$6 \cdot 8 + 46$

$36 : 6 + 6 \cdot 9$

- 108.** Ремонтна бригада за три дні має відремонтувати 875 м дороги. За перший день відремонтували 477 м дороги, а за другий і третій дні — 513 м. На скільки більше метрів дороги відремонтували, ніж передбачалося?

109.

$6 \cdot 4$
 $- 21$
 $\cdot 8$

$6 \cdot 7$
 $+ 58$
 $- 36$

$6 \cdot 8$
 $- 39$
 $\cdot 6$

$6 \cdot 5$
 $- 25$
 $\cdot 9$

- 110.** Випиши вирази, у яких сума десятків більша за 10, та обчисли.

$\begin{array}{r} + 329 \\ + 437 \\ \hline \end{array}$

$\begin{array}{r} + 333 \\ + 666 \\ \hline \end{array}$

$\begin{array}{r} + 134 \\ + 89 \\ \hline \end{array}$

$\begin{array}{r} + 548 \\ + 281 \\ \hline \end{array}$

$\begin{array}{r} + 450 \\ + 520 \\ \hline \end{array}$

$\begin{array}{r} + 345 \\ + 262 \\ \hline \end{array}$

- 111.** Поясни, як виконали віднімання з переходом через розряд.

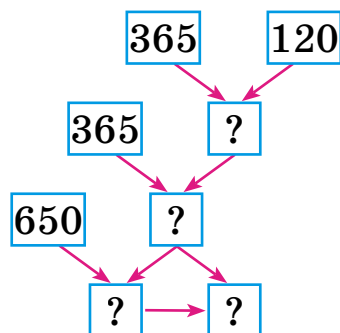
	9	4	5	
-	2	1	7	
	7	2	8	

	6	7	6	
-	3	9	4	
	2	8	2	

112. Запиши вирази стовпчиком та обчисли.

429 - 175 556 - 382 808 - 235 735 - 254 870

113. Супермаркет замовив тепличному господарству 650 кг овочів та зелені. З них: огірків — 365 кг, помідорів — на 120 кг менше, а решта — зелень. На скільки кілограмів менше зелені, ніж овочів, замовив супермаркет?

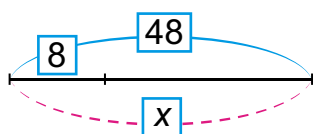
114. На ятці було 450 кг апельсинів, а бананів — на 130 кг менше. За 5 днів продали 640 кг цих фруктів. Скільки кілограмів фруктів залишилося продати?

▶ З яких простих задач складається розв'язана задача? Чи легко тобі було дати відповідь?

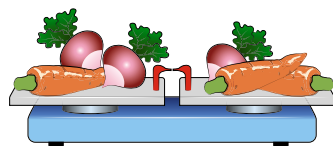
115.* Сума зменшуваного, від'ємника й різниці дорівнює 18. Чому дорівнює зменшуване?

116. Побудуй коло радіусом 2 см. Проведи в ньому діаметр і всього 5 радіусів.

117. Склади рівняння за схемами, розв'яжи.

118.* На вагах, що перебувають у рівновазі, лежить на одній чаші морквина і 2 однакові редиски. На іншій чаші — 2 такі морквини і така редиска. Що легше — редиска чи морквина?

119. 728 - 535

257 + 238

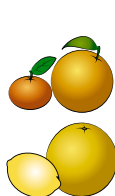
60 - 8 · 7

805 - 322

628 - 308

60 + 9 : 3

- 120.** У теплицях на цитрусових деревах у січні залишилося 256 плодів мандаринового та апельсинового дерев. А грейпфрутів і лимонів — 370 плодів. Перед цвітінням у лютому із цих дерев зірвали 165 мандаринів і апельсинів та 215 грейпфрутів і лимонів. На яких деревах залишилося більше плодів і на скільки?

Було	Зірвали
256 п.	165 п.
370 п.	215 п.

На скільки більше...?

- 121.** 1) Запиши числа, у яких: 3 сот. 4 дес. 6 од.; 2 сот. 3 дес.; 5 од. III розряду і 6 од. I розряду.
2) Запиши цифрами такі числа: *триста сорок, сорок три, тисяча, вісімсот вісім, чотириста двадцять п'ять*.
3) Запиши «сусідів» числа 600.
4) Запиши в сантиметрах 3 м 7 см і 3 м 60 см.

+	3	5	8	
	2	7	4	
	6	3	2	

- 122.** Поясни, як виконано додавання з переходом через розряд.

- 123.** Обчисли, записуючи стовпчиком.

756 + 187	634 + 286	359 + 242	107 + 277
248 + 365	384 + 567	564 + 276	701 + 209

- 124.** У мотку було 9 дм дроту. Маса мотка 72 г. Від цього мотка відрізали шматок дроту завдовжки 4 дм. Яка маса цього шматка дроту?

- 125.** У двох кабінетах поліклініки зробили разом 807 щеплень — профілактичних та за віком. Коли в першому кабінеті зробили 167 профілактичних щеплень, залишилося зробити ще 125 таких щеплень. Скільки щеплень за віком зробили у другому кабінеті?

126. На тиждень сім'я закупила продукти, витративши: на рослинні — 270 грн, на молочні — на 130 грн більше, а на м'ясні — на 80 грн більше, ніж на перші два види разом. Яка вартість усіх продуктів?

- I рослинні — 270 грн
- II молочні — на 130 грн більше
- III м'ясні — на 80 грн більше, ніж I і II

127.* Ділянку квадратної форми з периметром 24 м розбили на 3 однакові прямокутні ділянки. Знайди периметр однієї такої ділянки.

128. $x : 7 = 8$ $x - 136 = 283$ $435 - x = 176$

129. $305 - 124$ $827 - 184$ $420 - 290$ $56 : (7 + 1)$

130. За день 440 дітей та дорослих можуть зробити щеплення у трьох кабінетах лікарні. Після 3 годин роботи медичним сестрам залишилося вакцинувати 265 осіб. Скільки осіб уже щеплено?

131. Що більше і на скільки?

$6 \cdot 9$ чи 50

$5 \cdot 7$ чи 40

$54 : 6$ чи 7

$5 \cdot 5$ чи 10

$6 \cdot 6$ чи 12

$81 : 9$ чи 10

132. Розглянь запис і поясни, як виконали віднімання. Урахуй, що 4 дес. віднімаємо від 11, бо 1 дес. уже забрали при відніманні одиниць.

	3	2	5	
-	1	4	6	
	1	7	9	

133. Обчисли письмово.

$$\begin{array}{r} 944 \\ - 358 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 820 \\ - 355 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 407 \\ - 259 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 333 \\ - 147 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 736 \\ - 258 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 604 \\ - 367 \\ \hline \end{array}$$

134. Сума двох чисел 763. Одне із чисел 525.
Знайди різницю цих чисел.

135. Кременчуцьке водосховище — найбільше на Дніпрі. Його довжина і ширина разом становлять 177 км. Ширина водосховища 28 км. На скільки кілометрів ширина водосховища менша від його довжини?

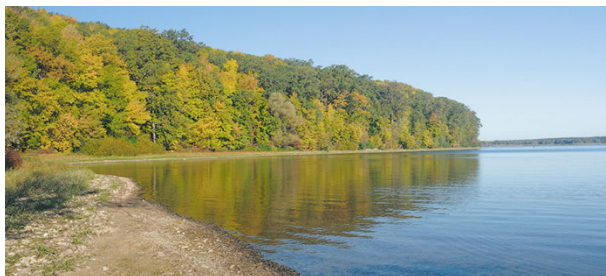
Кременчуцьке водосховище на Черкащині

136. Накресли діаграму глибини водосховищ України (масштаб: 1 см — 4 м).

Кременчуцьке — 28 м
Київське — 16 м
Канівське — 18 м

137. У лісах біля Печенізького водосховища (Салтівського моря) грибники назбирали 45 кг білих грибів у 5 кошиках порівну. Скільки кілограмів опеньків можна розкласти в 6 таких кошиків, якщо їх у кошику буде на 1 кг менше, ніж білих грибів?

Печенізьке водосховище на Харківщині

138. Накресли такі квадрат і нерівносторонній прямокутник, щоб периметр кожного дорівнював 16 см.

▶ Скільки прямокутників з таким периметром?

139. На березі Кáнівського водосховища в наметовому містечку в 9 наметах розмістилося порівну 27 відпочивальників. Дітей у такий намет можна розмістити на 2 більше. Скількох дітей можна розмістити в 7 таких наметах?

140. $325 + 479$ $790 - 465$ $566 - 188$

$378 + 285$ $804 - 238$ $663 + 127$

141. $6 \rightarrow 9 \rightarrow 26 \rightarrow 7 \rightarrow 8 \rightarrow 4 \rightarrow 6 \rightarrow ?$

142. Туристи проїхали залізницею 325 км, автобусом — 120 км і пройшли пішки 78 км. Знайди довжину всього шляху. Поясни розв'язання задачі. За потреби запитай дорослих.

Розв'язання:

$325 + 120 + 78 = 523$ (км)

Відповідь: 523 км.

$$\begin{array}{r} 325 \\ + 120 \\ 78 \\ \hline 523 \end{array}$$

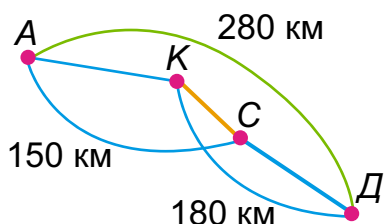
143. Склади задачі про туристів за моделями.

1) $\left. \begin{array}{l} \text{Короп} - 535 \text{ г} \\ \text{Лин} - 195 \text{ г} \\ \text{Щука} - 225 \text{ г} \end{array} \right\} ?$

2) $\left. \begin{array}{l} \text{I} \quad 320 \text{ км} \\ \text{II} \quad 410 \text{ км} \\ \text{III} \quad 250 \text{ км} \end{array} \right\} ?$

144.* В автомобільній мандрівці Україною туристи їхали від міста А до міста Д через міста С і К. Відстань від міста А до С через місто К дорівнює 150 км, а від міста К до міста Д

через місто С — 180 км. Знайди відстань АК, КС, СД, якщо вся відстань від міста А до міста Д становить 280 км.

145. Розв'яжи рівняння, виконуючи потрібні обчислення письмово: $x - 325 = 478$, $583 - x = 299$.

146.* За три дні велотуристи проїхали 35 км. Першого дня вони проїхали кілька кілометрів до старовинного замку, другого — на 2 км менше до мальовничої водойми, а третього дня — на 3 км менше, ніж другого. Скільки кілометрів проїжджали туристи кожного дня?

147. Із чисел 14, 35, 42, 63, 28 вибери такі значення c , за яких нерівність $52 - c : 7 > 46$ буде істинною.

148. Від свого будинку дівчинка проїхала на велосипеді в одному напрямку 400 м, а потім у протилежному напрямку — 545 м. Скільки всього метрів проїхала дівчинка? На якій відстані від свого будинку вона опинилася?

149. Обчисли. Постав значення виразів у порядку спадання і розшифруй назву виду туризму, який розвивається в Україні. Дізнайся з інтернету, у чому полягає особливість цього туризму.

Ч $347 + 284 + 25$

Н $247 + 235 + 47$

Т $275 + 275 + 275$

Н $300 + 127 + 358 + 23$

Е $425 + 350 + 125$

І $405 + 222 + 44 + 128$

Й $80 + 62 - 44$

И $44 + 55 + 44 + 50$

150. Заповни цікаві квадрати.

19		
	23	10
	7	27

		34
10	42	
50		

200	450	100
	250	
		300

151. На годування птахів у заповіднику витратили ячменю 324 кг, проса 380 кг, а кукурудзи — на 128 кг менше, ніж проса. Скільки всього кілограмів зерна витратили на годування птахів?

Поясни роз'язання задачі.

Розв'язання:

1) $380 - 128 = 252$ (кг)

2) $324 + 380 + 252 = 956$ (кг)

Відповідь: 956 кг зерна.

$$\begin{array}{r} 380 \\ - 128 \\ \hline 252 \end{array} \quad \begin{array}{r} 324 \\ + 380 \\ + 252 \\ \hline 956 \end{array}$$

▶ Склади і розв'яжи подібну задачу.

152. Обчисли, виконуючи кожную дію письмово.

$972 - 358 - 539$

$278 + (720 - 415)$

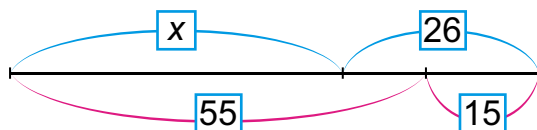
Зразок: $622 - 128 - 324 = 170$.

$$\begin{array}{r} 622 \\ - 128 \\ \hline 494 \end{array} \quad \begin{array}{r} 494 \\ - 324 \\ \hline 170 \end{array}$$

153. За перше півріччя життя папужка набрав 105 г ваги, а совеня — 267 г, а за друге півріччя — 186 г і 324 г відповідно. На скільки більше ваги набрало совеня, ніж папужка, за рік?

154. Сума невідомого числа і числа 26 дорівнює сумі чисел 55 і 15. Розв'яжи задачу, склавши рівняння за схемою.

155.* В одній клітці 11 папуг, а в іншій — 13. Скільки папуг треба пересадити з першої клітки в другу, щоб у другій стало на 6 папуг більше, ніж залишиться в першій?

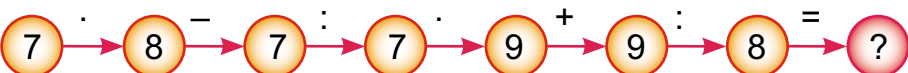
156. Розв'яжи перше рівняння і дізнайся, скільки птахів із зоопарку взяли під опіку люди, а друге — скільки звірів.

$$x + 9 = 28 - 13 \qquad 72 - x = 38 + 24$$

157. На приватному ставку кожній качці дають зерна a г, а лебедю — b г. На скільки грамів зерна більше дають 6 лебедям, ніж 6 качкам? Розв'яжи двома способами.

158. У зоопарк для птахів привезли 360 кг вівса, ячменю — на 296 кг менше, а пшениці — стільки, скільки вівса і ячменю разом. Скільки всього кілограмів зерна привезли в зоопарк?

159. $254 - 127 + 352$ $485 - (128 - 39)$
 $256 - 164 + 469$ $845 - (169 + 185)$

160.

161. Склади вирази за таблицею. Порівняй, як змінюється сума внаслідок збільшення (зменшення) одного з доданків.

a	8	10	40	40	40
b	4	4	4	10	30
$a + b$					

162. Обчисли перший вираз письмово. Використай результат, щоб обчислити решту виразів.

$576 + 298$ $576 + 297$ $585 + 288$
 $575 + 399$ $575 + 398$ $575 + 278$

	5	7	6	
	+	2	9	8

163. Знайди значення виразів способом округлення за зразком.

$$276 + 495 \overset{+5}{=} ?$$

$$276 + 500 = 776$$

$$776 - 5 = 771$$

$$498 + 264$$

$$547 + 206$$

$$494 + 306$$

$$789 + 127$$

$$536 + 209$$

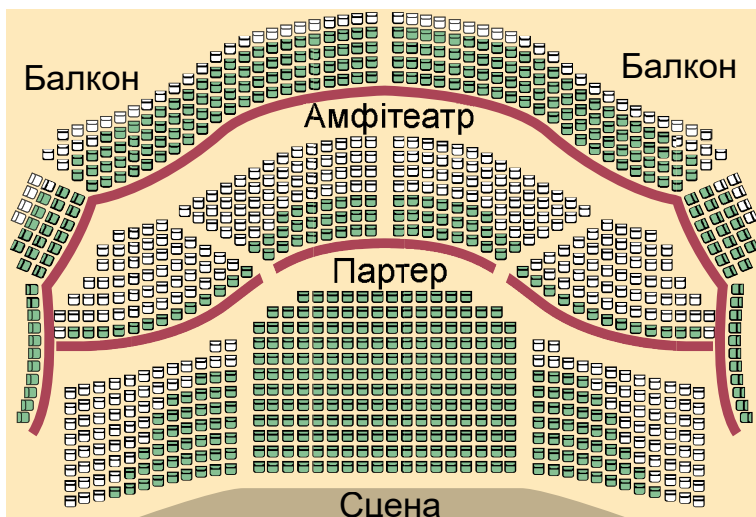
$$259 + 496$$

164. Після того як у секторі I театру в семи рядах глядачі зайняли по a місць, у ньому залишилося ще b вільних місць. Скільки всього місць у цьому секторі?

▶ На скільки більше зайнятих місць, ніж вільних?

165. У залі театру 980 місць. На денну виставу вже продано 295 квитків у партер, 76 квитків до амфітеатру і 228 квитків на балкон. Скільки ще квитків залишилося продати на цю виставу?

▶ Зміни запитання, щоб у розв'язанні додалася ще одна дія. Оціни свою роботу, вибери слова: *легко, повільно, з допомогою вчителя, швидко.*

$$166. \quad 520 + x = 940 - 130$$

$$x - 340 = 5 \cdot 8$$

$$x : 6 = 32 - 24$$

$$56 : x = 4 \cdot 2$$

167.* Дано числа 6, 18, 81. Поєднуючи їх у пари, назви ознаку, за якої третє число буде зайвим. Намагайся знайти якнайбільше варіантів.

168. У виставі брало участь a акторів, а акторок — у 2 рази більше. Скільки всього акторів та акторок було задіяно у виставі?

169. Обчисли вираз $398 + 586$ стовпчиком. Використай результат та обчисли решту виразів.

$$395 + 526$$

$$394 + 486$$

$$247 + 598$$

$$397 + 478$$

$$295 + 591$$

$$585 + 196$$

170. 1) Суму чисел 360 і 400 зменш на 900;

2) Різницю чисел 540 і 200 збільш на добуток чисел 5 і 8;

3) На скільки треба збільшити частку чисел 72 і 8, щоб одержати 100?

4) У скільки разів треба збільшити різницю чисел 506 і 500, щоб одержати 48?

171. Обчисли усно вирази способом округлення за зразком і перевір результати письмово.

$$656 - 398 \stackrel{+2}{=} ?$$

$$826 - 397$$

$$746 - 304$$

$$656 - 400 = 256$$

$$835 - 289$$

$$523 - 395$$

$$256 + 2 = 258$$

172. Знайди значення одного виразу стовпчиком. Використай результат для обчислення решти виразів.

$$534 - 298$$

$$534 - 287$$

$$334 - 197$$

$$634 - 297$$

$$434 - 297$$

$$534 - 387$$

	5	3	4
-	2	9	8

173. Хлопчик 4 дні читав по 9 сторінок книжки, і йому залишилося прочитати ще 85 сторінок. Скільки сторінок у книжці?

580

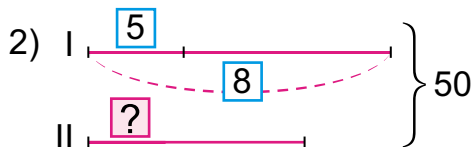
174. За 5 днів редакторка видавництва відредагувала 45 сторінок рукопису. За скільки днів вона відредагує весь рукопис, у якому ще залишилася 81 сторінка, якщо працюватиме так само?

175. Склади і розв'яжи задачі про книжки.

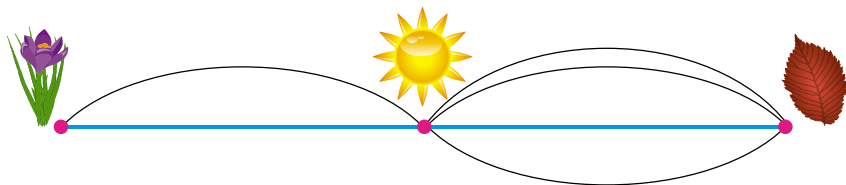

1) 2 полиці — по 6 вімельбухів
3 полиці — по 8 книжок-білінгвів
Яких книжок більше і на скільки?

176. У брата a грн, це на 15 грн менше, ніж у сестри. Скільки грошей у неї залишиться, якщо вона купить книжку за b грн? Склади вираз і знайди його значення, якщо $a = 50$, $b = 40$.

177.* З міста Квіткового до міста Сонячного можна доїхати двома шляхами, а із Сонячного до Листяного — чотирма. Підкажи, скількома способами можна дістатися з міста Квіткового до Листяного через Сонячне?

178. Віднови рівності та запиши.

$$\begin{array}{r} + 34\boxed{} \\ 1\boxed{}5 \\ \hline \boxed{}37 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + \boxed{}36 \\ 2\boxed{}7 \\ \hline 61\boxed{} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 87\boxed{} \\ 3\boxed{}5 \\ \hline \boxed{}45 \end{array}$$

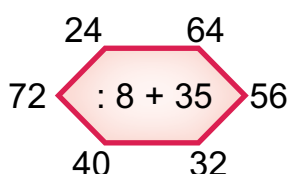
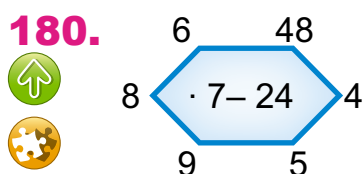
$$\begin{array}{r} + \boxed{}69 \\ 4\boxed{}2 \\ \hline 71\boxed{} \end{array}$$

=?

179. За 6 олівців заплатили 18 грн. Скільки потрібно заплатити за 5 блокнотів, якщо блокнот у 2 рази дорожчий за олівець?

Перевір розв'язок, розв'язавши обернену задачу.

Яку вправу тобі було легше виконати — 178 чи 179? Подумай чому.

181. $3 \text{ м } 23 \text{ см} + 2 \text{ м } 4 \text{ см}$ $2 \text{ т } 4 \text{ ц} + 40 \text{ ц}$
 $5 \text{ дм } 4 \text{ см} - 3 \text{ дм } 6 \text{ см}$ $6 \text{ т } 2 \text{ ц} - 30 \text{ ц}$
 $1 \text{ год } 46 \text{ хв} - 100 \text{ хв}$ $9 \text{ год } 45 \text{ хв} - 5 \text{ год } 50 \text{ хв}$
 $300 \text{ хв} + 3 \text{ год}$ $7 \text{ грн } 50 \text{ коп.} + 250 \text{ коп.}$

182. За 3 год майстер виготовляє 24 деталі. Скільки часу йому потрібно, щоб виготовити 45 деталей, якщо він виготовлятиме за годину на 1 деталь більше?

Склади й розв'яжи обернену задачу, у якій потрібно знайти число 45.

183. Замавили пошити однакову кількість штор і покривал. На штору витрачають 4 м тканини, а на покривало — 3 м. Для пошиття штор під замовлення потрібно 24 м тканини. Скільки метрів тканини потрібно на пошиття такої самої кількості покривал?

Виріб	Норма витрат	Кількість	Загальні витрати
Штора	4 м	однакова	24 м
Покривало	3 м		?

Скільки всього метрів тканини потрібно?

184. Склади і розв'яжи задачу за моделлю.

Працівник	Продуктивність	Час роботи	Виробіток
Токар	6 д.	однаковий	42 д.
Учень	4 д.		?

185. $x \cdot 3 = 45 - 18$

$63 - x = 9 \cdot 4$

$64 : x = 35 - 27$

$44 - x = 81 : 9$

186. $534 - 287$

$334 - 194$

$536 - 294 - 186$

$256 + 495$

$386 + 534$

$273 + 365 + 283$

187. Периметр трикутника, 2 сторони якого рівні, 73 см. Одна сторона трикутника 25 см. Знайди довжини інших сторін.

Розглянь два випадки.

188.* Маємо 3 чорні й 3 білі шашки, розташовані в ряд, як на малюнку. Треба переставити їх так, щоб спочатку були три чорні, а потім — білі. Яку найбільшу кількість перестановок треба зробити, якщо за один раз можна переставити 2 шашки, що стоять поряд?

Чи потребував(-ла) ти допомоги дорослих, розв'язуючи цю задачу?

189. Комплектуючи нові парти, використали однакову кількість столів і стільців. Маса стола 9 кг, а стільця — 4 кг. Яка маса столів, якщо маса використаних стільців була 32 кг?

190. $(692 - 629) : 7$

$365 + 243 + 309$

$908 - 365$

$(191 - 110) : 9$

$673 + 208 + 67$

$840 - 276$

83 **191.** 1) У дівчинки a грн, а у хлопчика — у 5 разів менше. На скільки гривень більше в дівчинки?

2) Альбом для малювання коштує a грн, а фотоальбом — на b грн дорожчий. Яка вартість фотоальбому?

3) На a грн купили фрукти за ціною b грн за 1 кг. З'їли c кг фруктів. Скільки кілограмів фруктів залишилося?

4) Є a монет по 2 грн і b купюр по 5 грн. Скільки всього є гривень?

Чи легко було розв'язувати задачі усно?

192. Зробили однакову кількість замовлень букетів — по 5 квіток нарцисів і по 7 ірисів. Скільки всього в букетах ірисів, якщо нарцисів у букетах усього 40?

193. Привезли на продаж 100 гвоздик. Продали 8 букетів по 7 гвоздик та 9 букетів по 5 гвоздик. Скільки гвоздик залишилося продати?

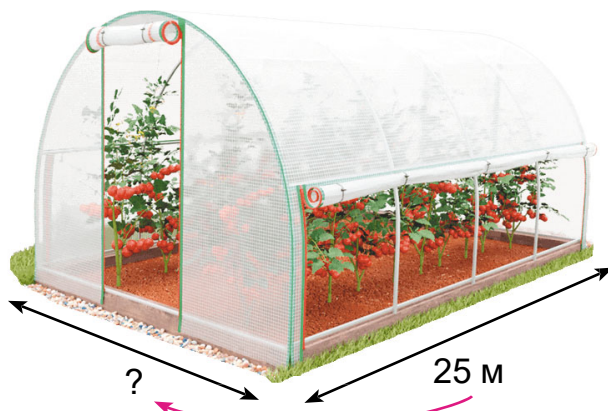
▶ На яке ще запитання можна знайти відповідь за умовою?

194. Зрізали 45 білих і рожевих троянд. Для перевезення білі троянди поклали у 2 ящики, а рожеві — у 3 ящики, порівну в кожен. Скільки зрізали білих і рожевих троянд окремо?

195. $386 + 570$ $568 - (219 + 257)$ $1 \text{ км} - 360 \text{ м}$
 $603 - 425$ $619 - (332 - 188)$ $3 \text{ м} - 80 \text{ см}$

196.* Один поїзд прямує з Ужгорода в Київ із запізненням на 10 хв, а інший — з Києва в Ужгород із запізненням на 20 хв. Який із цих поїздів буде ближчий до Ужгорода, коли вони зустрінуться?

197. Периметр теплиці прямокутної форми 68 м. На скільки метрів довжина теплиці більша за ширину, якщо довжина дорівнює 25 м?

На ? більше

198. $x : 9 = 385 - 376$

$72 : x = 24 : 3$

$9 \cdot x = 100 - 46$

$x \cdot 873 = 348 + 525$

199. $7 \cdot 6 + 58$

$8 \cdot (43 - 36)$

$100 - 8 \cdot 7$

 $56 : 7 + 55$

$63 : (56 - 47)$

$44 - 9 \cdot 4$

200. 5 хризантем коштують 35 грн. Яка вартість 9 таких квіток?

35 грн

?

 Усно склади три обернені задачі до поданої.
 Оціни свою роботу: я — молодець, мені ще треба попрацювати, у мене все вийде.

МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ В МЕЖАХ 1000

Множення та ділення із числами 0, 1, 10, 100

201. Які суми можна замінити множенням?

$5 + 5 + 5$

$1 + 1 + 1 + 11$

$12 + 12 + 12$

$6 + 6 + 6$

$0 + 0 + 0 + 0 + 0$

$10 + 10 + 10$

202. Перевір, які вирази не можна замінити сумою.

$0 \cdot 4$

$1 \cdot 6$

$9 \cdot 1$

$7 \cdot 0$

$1 \cdot 0$

$1 \cdot a$

$a \cdot 1$

$a \cdot 0$

Якими правилами користуємося при множенні на 0 і на 1?

203. У торговий зал супермаркету привезли 7 ящиків винограду і 5 ящиків гранатів. Маса привезених гранатів — 40 кг. Яка маса винограду, якщо ящик винограду на 1 кг важчий за ящик гранатів?

204. Склади і розв'яжи задачу.

Фрукти	Маса одного	Кількість	Загальна маса
Лайм	?	5 ящ.	30 кг
Помело	?, на 2 кг більше	8 ящ.	?

205. Обчисли способом округлення усно, а потім перевір письмово.

$378 + 294$

$724 - 585$

$895 - 470$

$549 + 393$

$675 - 394$

$615 - 198$

206. Які із чисел 3, 5, 7, 8, 9 є розв'язками нерівності $a \cdot 7 - 21 > 28$?

207. Від дощечки прямокутної форми відпиляли квадрат з периметром 24 см, який становить третю частину дощечки. Знайди периметр дощечки до відпилювання.

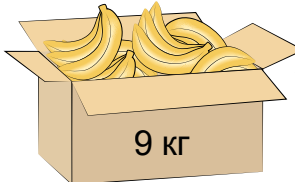
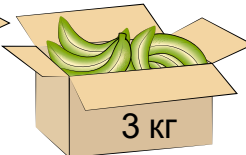
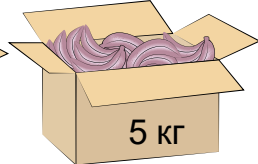

208.* На ятку привезли мандаринів у 3 рази більше, ніж апельсинів. Після того як продали 18 кг мандаринів, їх стало скільки, як і апельсинів. Скільки кілограмів апельсинів і мандаринів привезли спочатку?

209. $45 : 5 + 1$ $543 - 5 \cdot 1$ $423 + 7 \cdot 0$ $10 - 0 + 4$
 $45 : 5 \cdot 1$ $(543 - 5) \cdot 1$ $(423 + 7) \cdot 0$ $10 \cdot 0 + 4$

210. Із 5 ящиків по 9 кг звичайних жовтих бананів, 4 ящиків по 3 кг зелених великих бананів і 3 ящиків по 5 кг мінібананів на приготування різних страв у ресторані використали 28 кг. Скільки кілограмів бананів ще залишилося?

Було —

		
9 кг	3 кг	5 кг
5 ящ	4 ящ.	3 ящ.

Використали — 28 кг
 Залишилося — ?

211. $5 \cdot 1 \cdot 0$ $(36 + 45) \cdot 0$ $0 \cdot (34 - 29)$
 $5 \cdot (1 + 0)$ $27 : 9 \cdot 1$ $1 \cdot (26 + 54)$
 $5 \cdot 0 : 3$ $6 \cdot 1 : 3$ $(46 - 18) : 1 \cdot 0$

212. З кожного виразу на множення та його значення склади рівність на ділення.

$6 \cdot 8$ $7 \cdot 1$ $4 \cdot 0$ $8 \cdot 8$ $0 \cdot 3$ $4 \cdot 9$

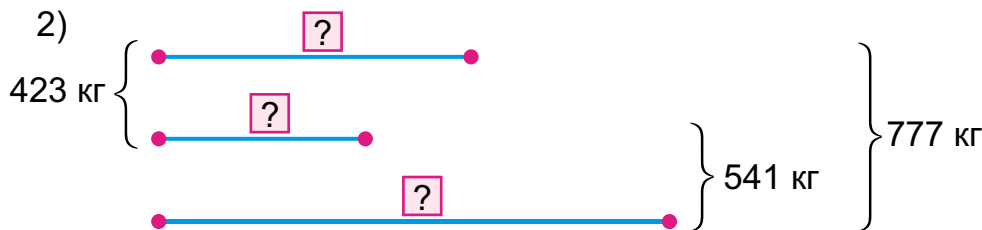
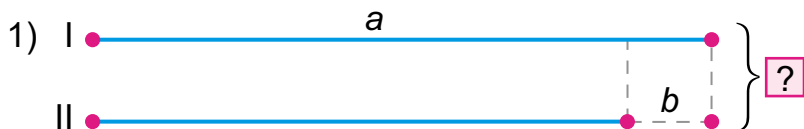
Чому дорівнюють частки $a : a$, $a : 1$, $0 : a$?

Чи має сенс вираз $a : 0$?

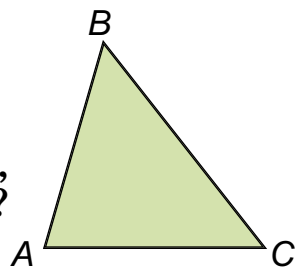
213. $596 + 374 \cdot 1$ $596 + 374 \cdot 0$ $0 \cdot 320 : 1$
 $(596 + 374) \cdot 1$ $(596 + 374) \cdot 0$ $0 + 320 : 1$

214. Склади і розв'яжи задачі за короткими записами.

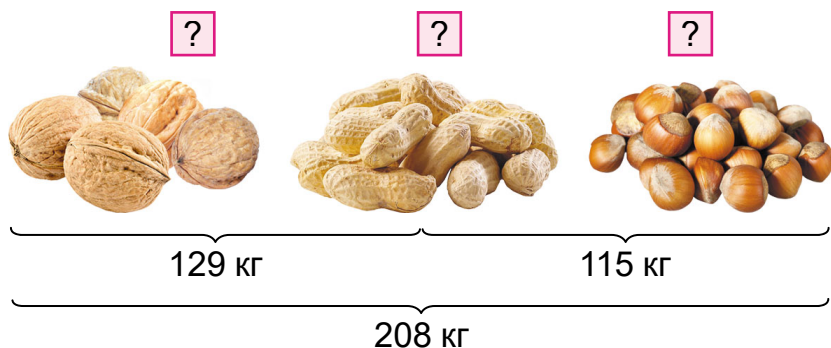

215. $x \cdot 8 = 64 : 1$ $x : 6 = 0 \cdot 4$
 $45 : x = 96 - 95$ $7 \cdot x = 0 : 4$

216. $P\triangle ABC = 72$ см. $AB + BC = 42$ см,
а $BC + CA = 57$ см. $AB = ?$ $BC = ?$
 $CA = ?$

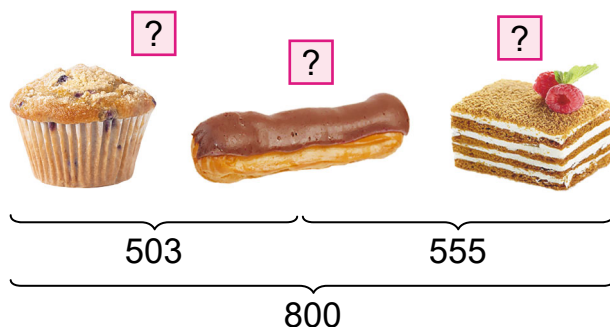
217. Було 208 кг волоських горіхів, фундуків та арахісу. Волоських горіхів та арахісу було 129 кг, а арахісу та фундуків — 115 кг. Скільки кілограмів горіхів було кожного виду?

218.* Діти міняли 2 шоколадні цукерки на 3 льодяники, а 6 льодяників — на 15 ірисок. Скільки

ірисок можна вимінити за 8 шоколадних цукерок? Чи сподобалась тобі задача?

- 219.** У кондитерській спекли на продаж 800 тістечок. Кексів і еклерів було 503, а еклерів і бісквітів — 555 штук. Скільки спекли окремо кожного виду тістечок?

- 220.** $397 - 103 : 1$ $570 + 354$ $8 : 8 + 0 : 1$
 ● $348 + 214$ $(0 + 1000) : 1$ $(350 + 270) \cdot 0$

- 221.** 1) Поясни множення.

● $10 \cdot 5 = 50$ $7 \cdot 10 = 70$ $12 \cdot 10 = \square$
 1 дес. $\cdot 5 = 5$ дес. $10 \cdot 7 = 70$ $10 \cdot 25 = \square$

2) Пригадай, як кругле число можна поділити на 10, та обчисли.

$90 : 10$ $500 : 10$ $380 : 10$
 3) $10 \cdot 7 : 1$ $8 \cdot 10 - 1$ $90 : 10 \cdot 0$
 $60 : 10 \cdot 1$ $10 \cdot 4 + 54$ $(32 + 49) \cdot 10$

- 222.** Знайди добутки за зразком.

$100 \cdot 4 = 400$ $100 \cdot 2$ $100 \cdot 7 + 200$
 $1 \text{ сот.} \cdot 4 = 4 \text{ сот.}$ $100 \cdot 5$ $100 \cdot 9 - 300$

- 223.** Використай переставний закон множення, обчисли та зроби висновок.

$3 \cdot 100 = 300$ $5 \cdot 100$ $7 \cdot 100$
 $100 \cdot 3 = 300$ $8 \cdot 100$ $9 \cdot 100$

Щоб помножити число на 100, треба до нього справа приписати два нулі.

224. З добутків склади рівності на ділення на 100 і зроби висновок.

$$4 \cdot 100 = 400$$

$$6 \cdot 100 = \square$$

$$8 \cdot 100 = \square$$

$$400 : 100 = 4$$

$$600 : 100 = \square$$

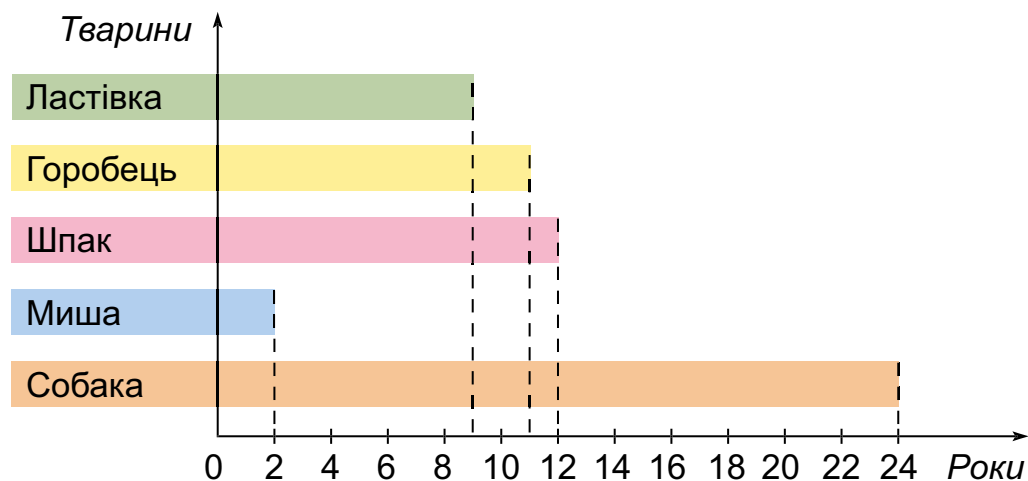
$$\square : 100 = \square$$

Щоб поділити на 100 число, яке закінчується нулями, треба в ньому справа закрити два нулі.

225. $80 \cdot 10 : 100$ $100 \cdot 5 : 10$ $60 - 100 : 100$
 $900 : 10 : 10$ $100 \cdot 7 : 10$ $1 \cdot 1 \cdot 1 + 100$

226.* Сокіл за 1 хв 40 с пролетів 1 км. Скільки метрів він пролітав за 1 с?

227. За діаграмою тривалості життя тварин склади і розв'яжи задачі.

228. Тривалість життя вовка 20 років, лисиці — 10 років, косулі — 16 років, лося — 25 років. Склади діаграму тривалості життя цих тварин у природі.

Чи легко тобі було виконати завдання? Що допомогло це зробити?

229. $x : 100 = 40 : 8$ $x \cdot 100 = 340 + 460$
 $700 : x = 35 : 5$ $x - 460 = 1000 : 100$

230.* Дика качка важить 2 кг і ще третину своєї маси. Яка маса 6 таких качок?

231. Є 9 гусок по 6 кг і 10 качок по 3 кг. Загальна маса яких птахів більша і на скільки кілограмів?

232. $5 \cdot 2 \cdot 10$ $60 : 10$ $100 \cdot 7 \cdot 1$ $63 - 9 \cdot 7 : 1$
 $600 : 100$ $500 : 100$ $6 \cdot 100 : 1$ $(63 - 9) : 9$

Множення та ділення розрядних чисел на одноцифрові

233. $5 : 5 + 5$ $100 : 10 + 10$ $0 \cdot 6 + 4$
  $100 \cdot 1 + 0$ $900 : 10 - 1$ $8 : 8 - 1$

234. Знайди частки та поясни спосіб обчислення за зразком.

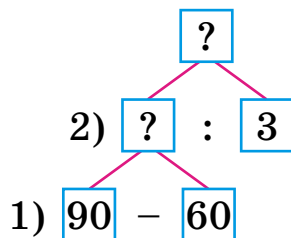
$80 : 8 = 10$	$700 : 7 = 100$
8 дес. : 8 = 1 дес.	7 сот. : 7 = 1 сот.

$90 : 9$ $40 : 4$ $600 : 6$ $500 : 10$

235. На пошиття 10 театральних костюмів витратили 40 м тканини. Скільки таких костюмів можна пошити з 400 м тканини?

 Склади обернені задачі.

236. У швейній майстерні було 90 м шовку. Коли пошили кілька суконь, витрачаючи на кожну по 3 м, то залишилося ще 60 м. Скільки пошили суконь? За схемою склади план розв'язування і запиши розв'язання.

237. Довжина прямокутника дорівнює 8 см. Це на 4 см більше за його ширину. Чому дорівнює периметр прямокутника?

Знайди сторону рівностороннього трикутника, периметр якого дорівнює периметру цього прямокутника.

238. $x : 8 = 800$

$$x \cdot 8 = 345 + 455$$

$$900 : x = 100 - 91$$

$$35 \cdot x = 70 \cdot 5$$

239.* У трьох сувоях була однакова кількість тканини. Коли з кожного сувоя відрізали по 20 м, то в них усього стало стільки метрів тканини, скільки було раніше у двох сувоях. Скільки метрів тканини було в кожному сувої спочатку?

240. Щоб пошити дитячі сукні для бальних танців, купили 100 м тканини двох видів. Пошили сукні, використовуючи по 2 м тканини на одну сукню, і залишилося 30 м. Скількох дітей можна вдягнути в пошиті сукні?

241. $(37 + 33) : 10$ $50 - 20 : 10$ $(50 - 20) : 10$

$(37 + 13) : 5$ $50 - 20 : 5$ $500 - 200 : 2$

242. 1) Збільш кожне із чисел 2, 5, 8, 6 у 100 разів.

2) Зменш кожне із чисел 800, 300, 400, 900 в 10 раз; у 100 разів.

3) $700 : 7$ $300 : 3$ $500 : 10 : 5$

243.* Двоє хлопчиків грали в шахи 1 год 20 хв. Скільки хвилин грав у шахи кожен з них?

244. Поясни, як складено рівності для розв'язування задачі.

У двох чотириповерхових будинках на кожному поверсі по 3 двокімнатні квартири. Скільки всього двокімнатних квартир у цих будинках?

Розв'язання:

1-й спосіб:

$$(3 \cdot 4) \cdot 2 = 24 \text{ (кв.)}$$

$$(3 \cdot 4) \cdot 2 = 3 \cdot (4 \cdot 2)$$

2-й спосіб:

$$3 \cdot (4 \cdot 2) = 24 \text{ (кв.)}$$

Для будь-яких чисел a , b , c істинна рівність
 $(a \cdot b) \cdot c = a \cdot (b \cdot c)$

Ця рівність є *сполучним законом множення*:
 щоб помножити добуток двох чисел на
 третє число, можна перше число помножити
 на добуток другого і третього чисел.

245. Постав у виразах дужки по-різному та обчисли.

$$4 \cdot 2 \cdot 3$$

$$3 \cdot 2 \cdot 5$$

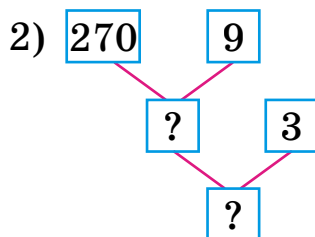
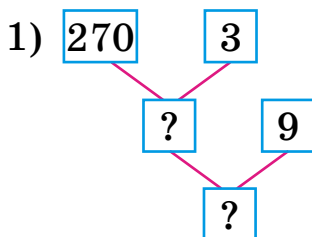
$$4 \cdot 2 \cdot 5$$

$$4 \cdot 3 \cdot 3$$

Поясни такий висновок із переставного і сполучного законів множення:

Результат множення не залежить від порядку запису множників. Множити кілька чисел можна в будь-якому порядку.

246. 270 сімей заселилися в 3 нових однакових дев'ятиповерхових будинки. Скільки сімей буде на одному поверсі, якщо кожна сім'я житиме окремо? Розв'яжи двома способами за схемами.

247. Зменш

1000	200	730	190	10
10	8	0	1	4

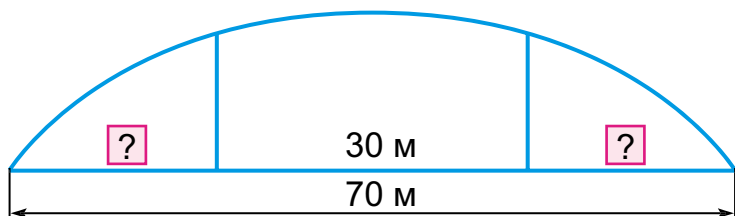
 у 10 разів
 Збільш

1000	200	730	190	10
10	8	0	1	4

 у 100 разів

248. Через річку збудовано міст завдовжки 70 м. Він має 3 прогони. Довжина середнього прогону 30 м. Знайди довжину крайніх прогонів, якщо вони рівні між собою.

249.* Знайди суму всіх трицифрових чисел, сума цифр у записах яких дорівнює 3.

250. Під час закладання фундаменту нового дев'ятиповерхового будинку інвестори викупили на кожному поверсі по 20 двокімнатних квартир, а по 5 трикімнатних квартир на кожному поверсі продавалися окремо. Скільки всього в будинку буде дво- та три кімнатних квартир?

▶ На скільки більше двокімнатних квартир, ніж трикімнатних?

251. $50 \cdot 3 - 60$ $3 \cdot 200 - 80$ $400 : 2 + 600 : 2$

$7 \cdot 40 + 20$ $800 : 2 + 400$ $(400 + 600) : 2$

252. 1) Збільш кожне із чисел 8, 7, 5, 9, 10 у 6 разів.

2) Зменш кожне із чисел 63, 56, 49, 28, 700 у 7 разів.

253. Поясни спосіб обчислень.

$70 \cdot 8 = 560$	$420 : 6 = 70$
$7 \text{ дес.} \cdot 8 = 56 \text{ дес.}$	$42 \text{ дес.} : 6 = 7 \text{ дес.}$

254. $30 \cdot 8$ $640 : 8$ $120 : 6 \cdot 5$ $240 - 180 : 3$

$90 \cdot 3$ $350 : 7$ $400 : 5 : 10$ $540 + 60 \cdot 6$

255. Дорослий пройшов на лижах 900 м за 3 хв, а дитина — 400 м за 2 хв. На скільки більше метрів проходив за 1 хв дорослий, ніж дитина?

256. За 1 с звук поширюється на 330 м, а легкове авто за 4 с проїжджає 80 м. На скільки метрів далі поширюється звук, ніж проїжджає автомобіль, за 3 с?

Розв'яжи задачу двома способами.

257. Склади задачу за коротким записом і малюнком.

- 1) 2 год — 80 км
4 год — ?

2)	Об'єкт	За 1 год	Час	Відстань
	Пішохід	?	3 год	18 км
	Мотоцикліст	?	4 год	120 км

► У скільки разів швидше за 1 год їхав мотоцикліст?

258. $70 \cdot 6 - 340$ $490 : 7 \cdot 5$ $560 : 8 + 230$
 $320 : 4 + 520$ $800 : 8 \cdot 6$ $60 \cdot 8 + 520$

259. $x \cdot 5 = 450$ $x : 7 = 70$ $630 : x = 9$

260.* Скільки є двоцифрових чисел, у яких кількість десятків менша від кількості одиниць?

261. Велосипедист за 4 год проїхав a км. За скільки годин він проїде 60 км, якщо їхатиме так само?

262. $50 \cdot 8 - 400$ $800 - 60 \cdot 5$ $800 : 4 \cdot 2$
 $900 : 3 + 700$ $600 : 3 \cdot 4$ $270 : 3 \cdot 8$

263. Збільш 10 20 30 300 200 у 3 рази
 ↑ Зменш 20 60 100 400 600 у 2 рази

264. 1) Розглянь способи ділення числа на добуток.

$$12 : (3 \cdot 2) = 12 : 6 = 2 \text{ (см)}$$

$$12 : (3 \cdot 2) = (12 : 2) : 3 = 6 : 3 = 2 \text{ (см)}$$

$$12 : (3 \cdot 2) = (12 : 3) : 2 = 4 : 2 = 2 \text{ (см)}$$

2) Поясни, як поділили число на добуток.

$$24 : (3 \cdot 2) = 24 : 6 = 4$$

$$24 : (3 \cdot 2) = (24 : 3) : 2 = 8 : 2 = 4$$

Поділити число на добуток можна послідовно: спочатку поділити число на один з множників, а потім результат поділити на інший множник.

265. Виконай обчислення двома способами.

$$18 : (2 \cdot 3)$$

$$80 : (4 \cdot 2)$$

$$900 : (3 \cdot 3)$$

266. Поділи число на добуток послідовно.

$$36 : (9 \cdot 2)$$

$$72 : (3 \cdot 8)$$

$$60 : (10 \cdot 2)$$

$$400 : (10 \cdot 5)$$

267. 1) Обчисли, розклавши дільник на множники.

$$48 : 16$$

$$72 : 36$$

$$80 : 40$$

$$64 : 16$$

Зразок: $54 : 18 = 54 : (6 \cdot 3) = 3$.

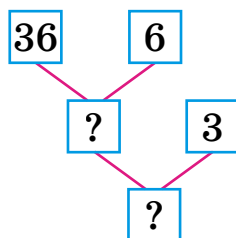
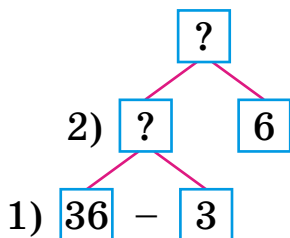
2) Число 42 поділи послідовно на 7 і 2. На яке число поділили 42?

268. На 3 дні шести вівцям дають 36 кг сіна. Скільки сіна дають одній вівці на день?

Розв'яжи двома способами за схемами.

1-й спосіб:

2-й спосіб:

269. На конкурсі стригалів за 5 хв стригалі постригли 100 овець. За скільки хвилин вони можуть постригти 400 овець, працюючи з такою самою продуктивністю?

270.* Карпатські стригалі за день постригли в 3 рази менше овець, ніж залишилося ще стригти. За скільки днів вони пострижуть всю отару?

271. $5 \text{ дм } 4 \text{ см} : 9 \text{ см}$ $6 \text{ м } 34 \text{ дм} - 3 \text{ м } 28 \text{ дм}$
 $12 \text{ м } 45 \text{ дм} + 55 \text{ дм}$ $15 \text{ см } 20 \text{ мм} + 2 \text{ см } 80 \text{ мм}$

272. Від 4 кіз за 6 днів надоїли 72 л молока
 порівну. Скільки літрів молока дає така коза за день?

273. $360 : (10 \cdot 6)$ $72 : (9 \cdot 2)$ $60 : (3 \cdot 10)$
 $640 : (8 \cdot 10)$ $240 : (3 \cdot 4)$ $80 : (4 \cdot 5)$

274. Заміни числа 30, 60, 200, 700 добутком одноцифрового числа на розрядну одиницю за зразком.

$$(80 = 8 \cdot 10)$$

$$(600 = 6 \cdot 100)$$

275. Поясни, як знайшли частку $80 : 20$ способом послідовного ділення та способом випробовування.

Послідовне ділення:

$$80 : 20 = 80 : (10 \cdot 2) = (80 : 10) : 2 = 4$$

Випробовування:

$$20 \cdot 2 = 40 \text{ (число 2 не підходить);}$$

$$20 \cdot 3 = 60 \text{ (число 3 не підходить);}$$

$$20 \cdot 4 = 80 \text{ (число 4 підходить).}$$

Отже, $80 : 20 = 4$.

350

:1

+60

:6

:10

:100

:7

=?

630

276. 1) Знайди частки послідовним діленням.

$600 : 30$ $800 : 40$ $1000 : 200$

2) Знайди частки зручним способом.

$60 : 30$ $100 : 20$ $60 : 20$ $800 : 400$

$90 : 30$ $80 : 40$ $100 : 50$ $800 : 40$

:9

277. За 2 год 3 муляри уклали 300 цеглин. Скільки цеглин можуть укласти 2 муляри за 1 год, якщо працюватимуть з такою самою продуктивністю?

:10

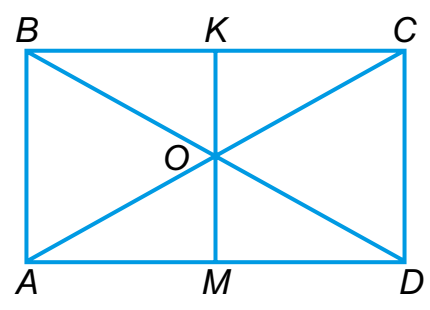
278. На будівництві працювало a жінок, а чоловіків — у k разів більше. На скільки більше працювало чоловіків, ніж жінок?

-699

279. Щоб приготувати розчин для укладання цегли, цементу беруть у 3 рази менше, ніж піску. Є 200 кг цементу. На скільки кілограмів більше треба взяти піску, ніж цементу?

:100

280.* Знайди на малюнку і запиши 16 трикутників і 7 чотирикутників.

-57

281.* Біля будинку росте 12 кущів квітів у трьох рядах, по 5 у кожному. Намалюй, як посадили кущі.

:1

282. Склади та обчисли вирази за таблицею.

Ділене	72	$8 + 1$	$14 + 28$	$48 - 48$	$0 \cdot 12$	$8 + 4$
Дільник	$8 + 1$	1	$6 \cdot 1$	6	2	1

=?

- 283.** Підіймальний кран підняв на 10 поверх тричі по 4 піддони цегли, у кожному з яких по 50 цеглин. Скільки всього цеглин підняв кран на піддонах?

Чи легко тобі було виконати вправи 282 та 283? Над чим ще треба попрацювати?

Множення двоцифрових і одноцифрових чисел

- 284.** 1) $30 \cdot 20$ $400 : 20$ $50 \cdot 10$
 2) Різницю чисел 92 і 87 збільш у 100 разів.
 3) Частку чисел 800 і 20 зменш у 5 разів.

- 285.** Діти вирізали кілька наборів метеликів для панно. У кожному наборі було 3 білих паперових і 2 рожевих метелики. Скільки всього метеликів у 7 таких наборах?

Розглянь розв'язання різними способами.

Розв'язання:

1-й спосіб:

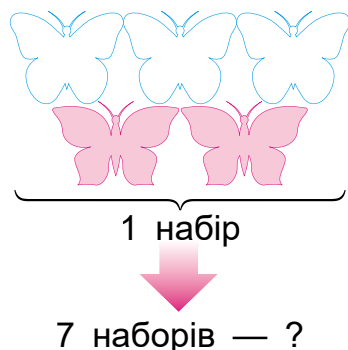
$$(3 + 2) \cdot 7 = 35 \text{ (м.)}$$

Відповідь: 35 метеликів.

2-й спосіб:

$$3 \cdot 7 + 2 \cdot 7 = 35 \text{ (м.)}$$

Відповідь: 35 метеликів.

- 286.** 1) Поясни, як помножили суму на число.
 $(4 + 3) \cdot 9 = 7 \cdot 9 = 63$

2) Розглянь інший спосіб множення суми на число.

$$(4 + 3) \cdot 9 = 4 \cdot 9 + 3 \cdot 9 = 36 + 27 = 63$$

Щоб помножити суму на число, можна помножити на це число кожний доданок і знайдені добутки додати.

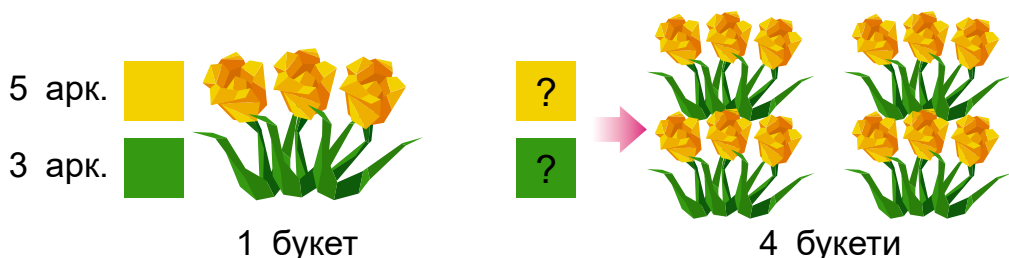
287. 1) Застосуй правило в обчисленнях.

$$(20 + 8) \cdot 3 \quad (300 + 60) \cdot 2 \quad (100 + 30 + 4) \cdot 3$$

$$2) 72 : 8 \quad 600 : 20 : 6 \quad 72 : 8 : 3 \quad 800 - 80 : 4$$

$$8 \cdot 7 \quad 500 : 5 : 10 \quad 72 : (8 \cdot 3) \quad 300 + 30 \cdot 3$$

288. Букет квітів з паперу виготовили з 5 аркушів жовтого паперу і 3 аркушів зеленого. Скільки всього паперу потрібно, щоб виготовити 4 таких букети квітів?

289.* Якщо дівчинка купить 3 набори кольорового паперу, то в неї залишиться 40 грн. А якщо купить 4 набори, то в неї залишиться 20 грн. Скільки грошей у дівчинки?

290. Скільки є прямокутників з периметром 20 см, довжини сторін яких виражено цілими числами?

291. Для виготовлення виробів із солоного тіста взяли a кг муки, а води — у 9 разів менше. Скільки кілограмів солоного тіста одержали?

Зміни запитання задачі, щоб у розв'язанні другою була дія віднімання.

292. 1) Ділене виражене добутком чисел 9 і 10, а дільник 30.

2) Зменшуване є добутком чисел 200 і 3, а від'ємник 400.

3) Ділене 900, а дільник — різниця чисел 17 і 8.

4) Суму чисел 300 і 500 зменш у 20 разів.

293. 1) Знайди добутки двома способами.

$$(3 + 7) \cdot 4 \quad (5 + 2) \cdot 3 \quad (6 + 4) \cdot 9$$

2) Знайди добутки зручним способом.

$$(20 + 7) \cdot 3 \quad (4 + 6) \cdot 8 \quad (300 + 6) \cdot 2$$

294. 1) Поясни, як знайшли добуток $24 \cdot 3$.

$$24 \cdot 3 = \square$$

$$20 \cdot 3 = 60$$

$$4 \cdot 3 = 12$$

$$60 + 12 = 72$$

$$2) 32 \cdot 3$$

$$42 \cdot 2$$

$$17 \cdot 4$$

$$25 \cdot 3$$

$$12 \cdot 5$$

$$23 \cdot 4$$

$$19 \cdot 3$$

$$33 \cdot 3$$

295. 4 м : 20

5 м 60 см : 7

2 дм 4 см + 6 см

4 м : 20 см

3 т 6 ц : 4 ц

1 доба 4 год : 7 год

296. Для вирощування розсади в теплицю привезли підсипку: 3 мішки торфу по 36 кг і 2 мішки перегною по 35 кг. Скільки всього кілограмів підсипки привезли в теплицю?

297. Перевір швидкість і правильність обчислень.

1) Збільш кожне із чисел 8, 7, 5, 9, в 6 разів.

2) Зменш кожне із чисел 63, 56, 49, 28 у 7 разів.

298. Поясни спосіб обчислень.

$70 \cdot 8 = 560$	$420 : 6 = 70$
$7 \text{ дес.} \cdot 8 = 56 \text{ дес.}$	$42 \text{ дес.} : 6 = 7 \text{ дес.}$

299. $30 \cdot 8$

$640 : 8$

$120 : 6 \cdot 5$

$240 - 180 : 3$

$90 \cdot 3$

$350 : 7$

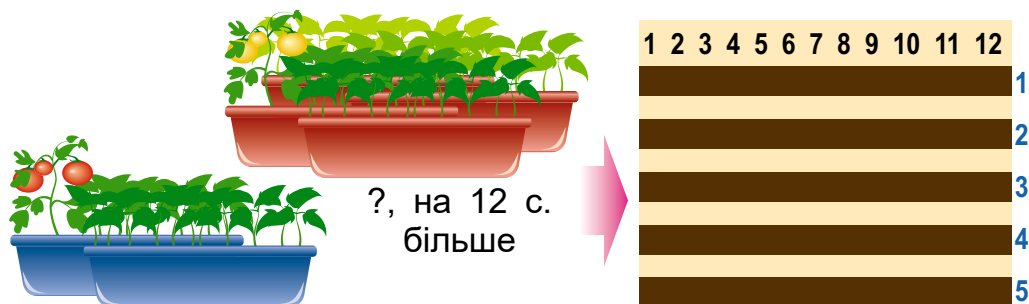
$400 : 5 : 10$

$540 + 60 \cdot 6$

300.* На вирощування 100 саджанців перцю господар витратив a гривень. Скільки витратив би господар на вирощування k таких саджанців?

301. У ящиках виростили саджанці помідорів. У 2 ящиках — по 14 саджанців рожевих помідорів, а решта — саджанці жовтих, яких на 12 більше, ніж усього рожевих. Чи вистачить цієї розсади, щоб засадити ділянку теплиці на 5 рядків, по 12 саджанців у кожному?

2 ящ. по 14 с.

302.* У теплиці зібрали два ящики редису різних сортів. У першому ящику — на 5 кг більше редису, ніж у другому. Коли з першого ящика переклали у другий 8 кг, то в другому стало вдвічі більше редису, ніж у першому. Скільки кілограмів редису було в кожному ящику спочатку?

303. Побудуй прямокутник завдовжки 6 см, а завширшки на 2 см менший. Поділи його на 6 рівних квадратів і знайди периметр одного квадрата.

304. У тепличному господарстві одна бригада поставила за день 12 пластикових арок для нових теплиць, а інша — 7. Скільки арок дві бригади можуть поставити разом за 3 дні, працюючи так само?

305. $28 \cdot 3$ $9 + 19$ $12 \cdot 5$ $3 \cdot 9$
 $81 : 9$ $84 - 72$ $27 \cdot 3$ $60 : 20$

306.

$$\begin{array}{r} 60 \cdot 10 \\ - 300 \\ : 3 \\ \cdot 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 500 : 100 \\ \cdot 9 \\ + 55 \\ \cdot 10 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 100 : 50 \\ \cdot 40 \\ : 20 \\ \cdot 100 \end{array}$$

500

307. На змаганнях у першому запливі брало участь 4 човни по 8 спортсменів, а в другому — 3 човни, також по 8 спортсменів. Скільки всього спортсменів брало участь у двох запливах? Розглянь розв'язання задачі різними способами.

Розв'язання:

1-й спосіб

$$8 \cdot (4 + 3) = 56 \text{ (с.)}$$

2-й спосіб

$$8 \cdot 4 + 8 \cdot 3 = 56 \text{ (с.)}$$

Відповідь: 56 спортсменів.

308. Поясни, як помножили число на суму.

$$5 \cdot (3 + 6) = 5 \cdot 9 = 45$$

Розглянь інший спосіб множення числа на суму. Зроби висновок.

$$5 \cdot (3 + 6) = 5 \cdot 3 + 5 \cdot 6 = 15 + 30 = 45$$

Щоб помножити число на суму, можна помножити число на кожний доданок і знайдені добутки додати.

$$a \cdot (b + c) = a \cdot b + a \cdot c \text{ —}$$

ця рівність виражає розподільний закон множення стосовно додавання.

309. Застосуй правило для обчислення виразів.

$$7 \cdot (20 + 5)$$

$$3 \cdot (300 + 20)$$

$$4 \cdot (200 + 4)$$

310. Обчисли зручним способом.

$$14 \cdot (3 + 7)$$

$$8 \cdot (20 + 8)$$

$$6 \cdot (30 + 5)$$

311.* Периметр квадратної ділянки на 15 м більший за довжину однієї з її сторін. Який периметр ділянки?

-50

:50

:30

-70

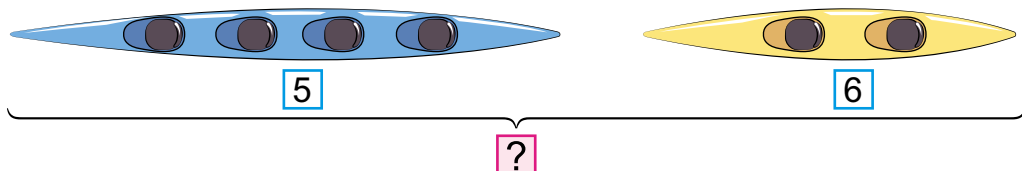
:20

+0

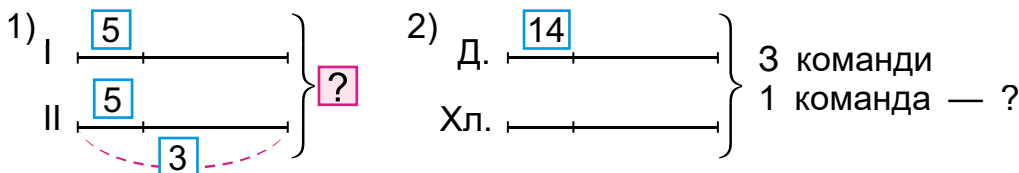
=?

312. За рівнянням $x + 200 = 350 + 400$ склади і розв'яжи задачу.

313. Скільки спортсменів готувалося до змагань з греблі, якщо було 5 байдарок-четвірок і 6 байдарок-двійок?

314. Склади задачі про спорт за коротким записом.

315. Побудуй пряму і відклади на ній відрізок, довжина якого дорівнює сумі довжин відрізків AB і CD .

316. $2 \cdot 300 > 500$ $13 \cdot 3 \square 40$ $50 \square 25 \cdot 2$
 $800 : 40 \square 20$ $33 \cdot 3 \square 90$ $80 \square 27 \cdot 3$

317. Перевір на виразах $3 \cdot 26$, $32 \cdot 4$, чи виконується переставний закон множення, замінивши множення додаванням та використавши розподільний закон множення стосовно додавання.

318. $24 \cdot 4 + 200$ $5 \cdot 12 : 3$ $600 - 4 \cdot 25$

319. Для покриття паркету на двох поверхах використали 16 банок мастики по 2 кг. На перший поверх використали 6 банок. Скільки

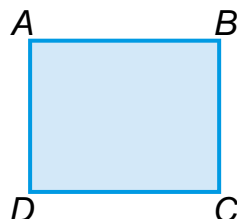

кілограмів мастики використали на другий поверх? Розв'яжи двома способами.

- 320.** Купили 3 ящики по 20 плиток для підлоги у ванній і 6 ящиків по стільки само плиток — для підлоги в кухні. На скільки більше потрібно плиток для підлоги в кухні, ніж у ванній?

- 321.** Обчисли, якщо $a = 24$.

$$3 \cdot a \quad (60 - a) : 3 \quad 60 - a : 4$$

- 322.** Учениця побудувала пряму і послідовно відклала на ній відрізки, які є сторонами прямокутника $ABCD$. Вимірй довжину утвореного відрізка та порівняй її з периметром прямокутника.

- 323.** Побудуй пряму й послідовно відклади на ній відрізки, які є сторонами прямокутника $KMOP$. Знайди периметр прямокутника.

- ▶ Запиши рівності для обчислення периметра P прямокутника з довжиною a і шириною b .

- 324.*** У кожний із двох конвертів поклали купюру у 100 грн. Чи може в одному конверті виявитися в 2 рази більше грошей, ніж в іншому?

- 325.** Склади задачу за коротким записом і розв'яжи її.

10 коробок — 500 кг
12 коробок — ?

- 326.** $2 \cdot 25 + 3$ $2 \cdot 13 \cdot 3$ $(70 - 10) : 20$ $7 \cdot 13 + 9$

- $3 \cdot 33 - 1$ $3 \cdot 18 : 9$ $70 - 10 : 2$ $13 \cdot 7 - 9$

327. 1) Вирази в дециметрах: 15 м, 13 м, 6 дм, 150 см, 500 мм.

2) Вирази в центнерах: 4 т, 3 т, 200 кг, 700 кг, 1000 кг.

3) Вирази у хвилинах: 2 год, 3 год, 1 год 23 хв; 600 с, 60 с.

328. 1) Розглянь записи і прочитай пояснення.

$$3 \cdot 24 = \square$$

$$3 \cdot 20 = 60$$

$$3 \cdot 4 = 12$$

$$60 + 12 = 72$$

При множенні одноцифрового числа на двоцифрове можна спочатку двоцифрове число розкласти на розрядні доданки, а потім одноцифрове число помножити окремо на кожен доданок і результати додати.

2) Знайди добутки, розклавши другий множник на розрядні доданки: $2 \cdot 48$, $3 \cdot 32$, $4 \cdot 14$.

329. 4 ·

7	9	11	13	15	17	19	21	23	25
---	---	----	----	----	----	----	----	----	----

330. Склади і розв'яжи задачу за малюнком і даними таблиці.

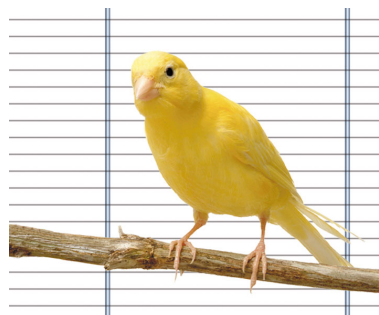
Погодинний заробіток	Час	Разом
27 грн	5 год	} ?
34 грн	6 год	

331.* Запиши в рядок дев'ять чисел так, щоб сума будь-яких двох пар сусідніх чисел була парним числом, а сума всіх чисел — непарним. Сформулюй спільну властивість усіх записаних чисел та їх кількості.

332. У зимовому саду на поливання пальми за тиждень витрачають 2 л води. Скільки потрібно літрів води 6 пальмам на 35 днів?

333. Узимку канарці щоранку насипають 15 г зерна, а свіжої зелені кладуть 12 г. На скільки грамів більше дають канарці за тиждень зерна, ніж свіжої зелені?

334. Склади істинні рівності з виразів та їхніх значень справа.

$4 \cdot 16$	$62 - 11 \cdot 5$	$9 \cdot 11 - 20$	7	80	64
$80 : 20$	$2 \cdot 48 - 16$	$63 : 7 + 0$	9	79	4

335. 15 г крейди згодували п'ятьом куркам за день. Скільки потрібно крейди, щоб задовольнити денну потребу в ній 27 курей?

336. Обчисли вирази на вибір, але не менше як шість.

$2 \cdot 35 : 10$	$43 \cdot 2 - 18$	$(13 + 17) \cdot 3$
$3 \cdot 24 : 9$	$15 \cdot 5 - 16$	$13 + 17 \cdot 3$
$(24 + 18) : 6$	$(35 + 10) : 5$	$(98 - 50) : 8$

337.

3 ·

7	9	11	13	15	19	23	27	29	32
---	---	----	----	----	----	----	----	----	----

338. 1) Розв'яжи задачу двома способами.

До магазину привезли по 8 ящиків хурми і бананів. Маса ящика хурми — 9 кг, а бананів — 15 кг. На скільки кілограмів більше привезли бананів, ніж хурми?

2) Поясни складання рівності.

$$(15 - 9) \cdot 8 = 15 \cdot 8 - 9 \cdot 8$$

Щоб помножити різницю на число, можна помножити на це число зменшуване і від'ємник окремо і від першого добутку відняти другий.

$(a - b) \cdot c = a \cdot c - b \cdot c$ — ця рівність виражає розподільний закон множення стосовно віднімання.

3) Перевір, чи істинна рівність $(a - b) \cdot c = a \cdot c - b \cdot c$, якщо $a = 10$, $b = 6$, $c = 5$.

339. Бабуся ліпить 24 пиріжки з яблуками за 12 хв. А внучка — 10 пиріжків за 10 хв. За скільки хвилин вони разом зліплять 30 пиріжків?

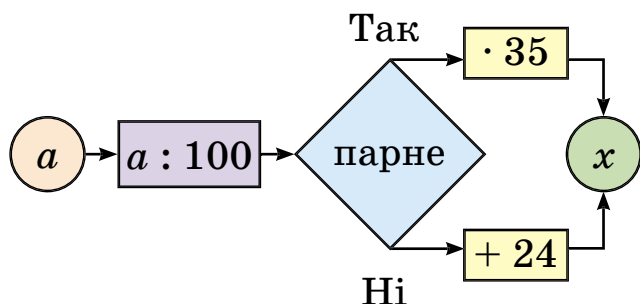
340. Порівняй вирази, не виконуючи дій. Перевір себе.

$$(45 - 37) \cdot 23 \square 45 \cdot 23 + 37 \cdot 23$$

$$5 \cdot (24 + 47) \square 5 \cdot 24 - 5 \cdot 47$$

$$6 \cdot (64 - 25) \square 6 \cdot 64 - 25$$

341. Склади вирази та постав їхні значення в порядку зменшення і прочитаєш назву одного з найкрасивіших птахів України.

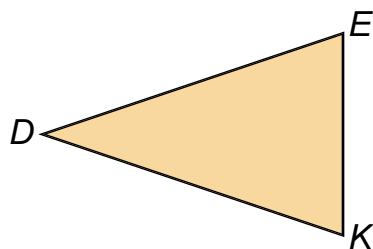
a	100	200	300	400	500	600
Букви	К	Г	И	И	Л	Щ

342. Запиши всі значення x , за яких нерівності істинні.

1) $x - 20 < 7$; 2) $15 - x > 10$; 3) $x \cdot 3 < 20$.

343. У двох коробках по 4 пакети цукерок із сухофруктів. У першій коробці в кожному пакеті по 27 чорничних цукерок, а в другій — по 36 журавлиних. На скільки цукерок більше в другій коробці, ніж у першій? Розв'яжи задачу двома способами.

344. Периметр трикутника DEK 150 см. Довжина сторони EK дорівнює 30 см. Сторона DK дорівнює стороні DE . Знайди довжину сторони DE . (На малюнку трикутник DEK зменшено.)

Склади обернену задачу.

345.* Є три обчислювальні програми. Перша будь-яке число множить на 4, друга — до будь-якого числа додає 3, а третя — від будь-якого числа віднімає 2. У якій послідовності потрібно запустити ці програми, щоб, увівши число 5, одержати 24?

346. Склади задачу за коротким записом і розв'яжи її.

Груш — 3 кг, по 25 грн за 1 кг
Винограду — ?, по 40 грн за 1 кг } 155 грн

347. $43 \cdot 3 - 28$ $(18 + 17) \cdot 4$ $3 \cdot 24 : 8$

$(43 - 28) \cdot 3$ $18 + 17 \cdot 4$ $45 \cdot 2 : 10$

$(25 + 10) : 5$ $35 + 10 : 5$ $4 \cdot 16 : 1$

348. 1) Збільш кожне із чисел 15, 18, 23, 55 у 3 рази.

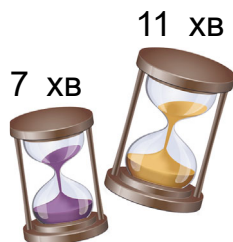
2) Зменш кожне із чисел 100, 400, 800, у 4 рази.

349. 900 яєць розклали в лотки, по 30 у кожний. Скільки потрібно було лотків?

350. Добова порція кухонної солі для однієї корови становить 65 г. Скільки грамів солі потрібно двом коровам на тиждень?

351. Козі на добу потрібно 15 г солі, а коню — у 3 рази більше. Скільки грамів солі потрібно на 2 дні козі й коню разом?

352.* Як відміряти рівно 15 хв за допомогою двох пісочних годинників, що відмірюють 7 хв і 11 хв?

353. 13 год 16 хв + 2 год 06 хв

23 см 16 мм – 2 дм 05 см

$$35 \text{ xB } 20 \text{ c} + 16 \text{ xB } 35 \text{ c}$$

45 дм 6 см – 15 дм 12 см

354. Знайди периметр дошки парти, за якою сидиш.

355. $32 \cdot 3 - 79$ $17 \cdot (32 - 27)$ $(94 - 76) \cdot 4$

356. Вівці, що їсть узимку лише сухий корм, потрібно до 6 л теплої води на добу. Вівцям на зимовому пасовищі без снігу — у 2 рази води менше. Скільки потрібно води на добу отарі з 25 овець на зимовому пасовищі без снігу?

357. $18 + 19 \cdot 4$ $(43 - 39) \cdot 24$ $83 - 57 \cdot 5$

358. 1) $45 \xrightarrow{:} 5 \xrightarrow{:} 3 \xrightarrow{-} 21 \xrightarrow{-} 7 \xrightarrow{=} 7 \xrightarrow{=} ?$

2) $2 \text{ м } 3 \text{ дм} \cdot 4$ $4 \text{ дм} : 8$ $3 \text{ т } 20 \text{ ц} \cdot 3$

 2 т 7 ц : 3 5 · 3 л 10 хв · 6

359. Під час планової вирубки лісу на першій лісовій ділянці спиляли 27 зрілих дерев, на другій — у 3 рази більше, а на третій — на 45 дерев менше, ніж на першій і другій разом. Скільки всього зрілих дерев спиляли?

360. На 3 вантажівки навантажили по 17 зрубаних колод, а на 4 вантажівки — по 21 колоді. Скільки всього колод вивезли цими вантажівками?

361. Накресли квадрат, довжина сторін якого на 4 см менша за довжину сторін рівностороннього трикутника з периметром 18 см.

362. $4 \cdot 23 - 79$ $542 - 324 + 123$ $(73 - 48) \cdot 4$
 $41 \cdot 2 : 9$ $607 - 345 + 235$ $(37 \cdot 2) + 629$

363.* 1) Що буде, коли у світі буде одна міра довжини?

2) Що буде, коли зникне годинник?

3) Що буде, коли зникне календар?

364. $x : 3 = 263 - 245$ $4 \cdot x = 8 \cdot 100$
 $850 - x = 32 \cdot 3$ $400 : x = 48 : 6$

365. Скільки треба підготувати саджанців сосни для посадки на 3 ділянках вирубаного лісу, якщо 2 сосни садити замість одного зрубаного дерева. Скористайся даними та розв'яжи задачу.

1 ділянка — вирубали 16 дерев

2 ділянка — ?, у 2 рази більше

3 ділянка — ?, стільки як на першій і другій разом

366. $620 + 18 \cdot 5$ $780 - 390 : 3$ $280 : 4 + 590$
 $280 : 4 \cdot 8$ $530 - 240 : 6$ $350 : 7 \cdot 10$

367. $23 \cdot 3$ $23 \text{ дес} \cdot 3$ $540 : 9$
 $12 \cdot 4$ $12 \text{ дес} \cdot 4$ $630 : 7$

368. Поясни спосіб обчислення.

$$320 \cdot 3 = (300 + 20) \cdot 3 = 300 \cdot 3 + 20 \cdot 3 = 900 + 60 = 960$$

369. Обчисли з коментуванням.

$180 \cdot 3$

$240 \cdot 2$

$150 \cdot 5$

$210 \cdot 4$

370. До свята зустрічі весни спекли 120 гречаних млинців, а пшеничних — у 3 рази більше. Для дітей усі млинці розклали на тарілки, по 6 на кожну. Скільки дітей ласувало млинцями?

Спекли Розклали

120 мл. ?, у 3 рази більше по 6 мл. на ? тарілок

Склади подібну задачу про оладки чи пиріжки.

371. Добери всі значення x , щоб нерівності були істинні.

$x - 30 < 60 : 5$

$25 - x > 90 : 6$

$x \cdot 4 < 15$

372. $4 \text{ дм } 8 \text{ см} : 6 \text{ см}$ $3 \text{ м } 6 \text{ дм} : 9$ $1 \text{ грн} : 50 \text{ коп.}$

$2 \text{ доби } 8 \text{ год} : 7$ $6 \text{ ц } 30 \text{ кг} : 9$ $25 \text{ коп.} \cdot 8$

373.* Учні їздили на свято Масляної до парку «Київська Русь» та до етнокомплексу «Українське село». В етнокомплексі побувало 16 учнів, а в парку — 22. Причому в обох місцях побувало 6 дівчат. Скільки всього дітей побувало на святі?

Парк «Київська Русь»
на Київщині

Етнокомплекс «Українське село»
на Київщині

ЗМІСТ

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 1000 (ПРОДОВЖЕННЯ)...	3
ПИСЬМОВЕ ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ.....	5
МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ В МЕЖАХ 1000.....	36
Множення та ділення із числами 0, 1, 10, 100.....	36
Множення та ділення розрядних чисел на одноцифрові.....	41
Множення двоцифрових і одноцифрових чисел.....	49
ЧАСТИНИ.....	82
ДІЛЕННЯ З ОСТАЧЕЮ.....	88
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК.....	95
<i>Додаткові вправи</i>	<i>103</i>